

Under Dusken

STUDENTAVISA I TRONDHEIM NR.12 108. ÅRGANG 22.11.22 - 10.01.23

**ENERGIDRIKK PÅ CAMPUS:
– MAN BEGYNNER Å
LURE PÅ OM DE
REKKER Å
DRIKKE
OPP ALT**

Lyden av Palestina 54

Musikkredaksjonen gir deg årets beste album 56

Hvordan håndteres trakassering i linjeforeningene? 26

GRATIS

Laget av og for studenter

Kjøp og selg pensum på iBok.no

6

TRONDHEIMSTUDENT MIDT I SEOUL-KAOSSET:

Stian Nyblom slapp med skrekken under halloweentragedien i Sør-Korea.

38

HVA GJØR ENERGIDRIKKE MED KROPPEN?

Fhi advarer mot energidrikk i eksamenstiden.

54

LYDEN AV PALESTINA:

Den palestinske undergrunnsmusikeren Muqata'a forteller om kunstnerisk arbeid i et okkupert Palestina.

26

SHOT-UNDERSØKELSEN VISTE ØKT SEKSUELL TRAKASSERING:

Hvordan håndterer linjeforeningene varslingssaker?

50

BIBLIOTEKENES LITTERATURPRIS:

Vi har snakket med Trondheim folkebibliotek om bibliotekenes nye litteraturpris

LES MER PÅ UNDERDUSKEN.NO

REDAKTØR UNDER DUSKEN
Lea Luvland Longva
– Tlf: 907 00 251
avisredaktor@studentmediene.no

NESTLEDERE UNDER DUSKEN
Ingrid Ekern
– Tlf: 412 04 883
avisredaktor@studentmediene.no

Erlend Gylver
– Tlf: 482 89 258
nettredaktor@studentmediene.no

ANSVARLIG REDAKTØR
STUDENTMEDIENE I
TRONDHEIM AS
Trym Håkon Sundby
– Tlf: 905 38 312
ansvarligredaktor@studentmediene.no

REDAKSJONSSJEF
Andreas Jensen
redaksjonsjef@studentmediene.no

DAGLIG LEDER
Amund Fredrik Strømsnes
– Tlf: 415 82 254
dagligleder@studentmediene.no

SALGSSJEF
Rohit Balasubramaniam
salgssjef@studentmediene.no

NYHETSREDAKTØR
Jonas Fostervold Høydal
nyhetsredaktor@studentmediene.no

DEBATTREDAKTØR
Margret Meek
debattredaktor@studentmediene.no

AKTUALITETSREDAKTØR
Ayne Kifle Assefa Aalen
aktualitetsredaktor@studentmediene.no

KULTURREDAKTØR
Helge Isdal
kulturredaktor@studentmediene.no

FOKUSREDAKTØR
Astrid Lie Sætoberget
fokusredaktor@studentmediene.no

MUSIKKREDAKTØR
Magnus Rygge
musikkredaktor@studentmediene.no

FOTOREDAKTØR
Øyvind Sivertsen
fotoredaktor@studentmediene.no

GRAFISKSJEF
Jenny Stav
grafisksjef@studentmediene.no

ILLUSTRASJONSSJEF
Serena Guler
illustrasjonssjef@studentmediene.no

DESK
Amanda Hytten Bjerknes (sjef), Benedikt Erikstad Javorovic, Cecilie Bjørnsdatter Raustein, Margret Meek, Marthe Bjerva, Hallstein Røstad, Andrea Barland, Bendik Brodshaug

GRAFIKERE
Ingrid Kvernevik Knudsen
Jesper Hustad
Sondre Gardsteig Kløvfall
Julia Høgbrenna Gabrielsen

KORREKTUR
Cecilie Bjørnsdatter Raustein (sjef)

FORSIDE
Øyvind Imenes Sivertsen (foto)
Linn Zhu Yu Grotnes (illustrasjon)

TIPS OSS!

tips@studentmediene.no

ANNONSERE?

salgssjef@studentmediene.no

Under Dusken er et uavhengig organ for studenter i Trondheim, utgitt av Studentmediene i Trondheim AS. Under Dusken blir distribuert gratis i Trondheim, og kommer ut seks ganger i semesteret. Under Dusken arbeider etter god presseskikk i henhold til Vær Varsom-plakaten. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Under Dusken blir utgitt av Studentmediene i Trondheim som får økonomisk støtte av Velferdstinget i Trondheim og Studenter-samfundet i Trondheim, som står uten redaksjonelt ansvar.

Miljøtrykksak fra
Trykkpartner AS.

Lisensnr. 241823
Sertifikat nr. 1638

Det er intuitivt, hvis du allerede kan det

DYPPDYKK **NERDY** UNDERHOLDNING **MAT**
SEX KULTUR **SATIRE**
SAMFUNDET INTERVJUER **DRAMAS** SKETCH
REPORTASJE **STUDENT**
HUMOR NYHETER
TÅRERTESTER **TRONDHEIM** **PORTRETT**

underdusken.no/video

LEDER

Ingrid Ekern
NESTLEDER I UNDER DUSKEN

Det er ikke så rart at Arbeiderpartiet sliter

Studentene flykter fra Ap. Det kan blant annet forklares med at de har et stort kommunikasjonsproblem.

ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

En partimåling gjort av Sentio på vegne av Norsk studentorganisasjon (NSO) og Universitas viser at Arbeiderpartiet (Ap) har en oppslutning på 15,9 prosent hos studentene. Til sammenligning har Høyre en oppslutning på 21,4 prosent.

Dette illustrerer det store bilde av at regjeringspartiet sliter, mye forårsaket av de ulike krisene vi har stått overfor. Studentmassen gjenspeiler samfunnet og studentflukten vitner om et parti med et kommunikasjonsproblem.

Ta for eksempel kravet om økt studiestøtte. Dette er noe som har vært etterspurt av flere i studentfrivilligheten, blant annet under det nylige ledervalget ved Samfundet. Vi i Under Dusken er for økt studiestøtte, men skjønner at det ikke er realistisk for øyeblikket. Studenter er lånetakere og fremtidige boligkjøpere, og har derfor ikke interesse av at styringsrenta går opp. Denne politiske logikken er ikke nødvendigvis enkel å forstå for folk flest. Slike kompliserte økonomiske

forhold gjør at politikk kan være seiglivet og tidkrevende, selv om man forsøker å oppnå endring. Dette klarer ikke regjeringen å formidle.

Politisk kommentator Lars Nehru Sand skrev i en kommentar for NRK for en tid tilbake at finansminister Trygve Slagsvold Vedum står overfor «en pedagogisk utfordring».

At finansministeren har en pedagogisk utfordring i å forklare hvorfor verdens rikeste land plutselig ikke kan bruke mer penger, er åpenbart. Men er det hele svaret på hvorfor Ap, som tradisjonelt har stått sterkt blant studentene, nå sliter på målingene?

Om vi skal begynne å diskutere regjeringens kommunikasjonsproblemer overfor studentene, kommer vi ikke unna forsknings- og høyere utdanningsminister Ola Borten Moes retorikk som ofte virker komplett blottet for erkjennelse av studentenes realitet. Studentene blir hardt rammet av prisveksten og samtidig er det stadig flere

som sliter psykisk. Regjeringen, med Ap i spissen, klarer ikke å kommunisere ut at dette er problemstillinger de tar seriøst og jobber kontinuerlig med å finne et svar på.

Trang økonomi er en katalysator for andre utfordringer som stress og dårligere livskvalitet. Mange er også bekymret for at det vil føre til at høyere utdanning vil bli et gode reservert for kun de mest ressurssterke i samfunnet. Spesielt sistnevnte er noe som kan få velgere som stemte Ap i god tro om at det skulle bli «vanlige folks tur», til å flykte til andre partier. Vi studenter anerkjenner at politisk endring er noe som ikke skjer over natta. Likevel er det minste vi kan be om at det blir tydelig kommunisert at vi blir sett, og at det jobbes med å finne løsninger på det vi sier at vi trenger.

Festen som endte i tragedie

Halloweenfesten i Seoul krevde 153 menneskeliv. NTNU-studenten Stian Nyblom rakk å snu i tide.

TEKST: Gustav Johan Lindbäck | ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

Den årlige halloweenfesten i Seoul i Sør-Korea er et stort trekkplaster for festglade ungdommer. Ifølge lokale medier hadde rundt 100 000 inntatt gatene for å delta i det største arrangementet uten restriksjoner siden koronapandemien brøt ut. Utvekslingsstudenten Stian Nyblom hadde store forventninger til kvelden. Ikledd kostyme fra den sør-koreanske braksuksessen *Squid game* var han klar

for å gli inn på én av semesterets største folkefester.

– Jeg hadde hørt at halloweenfesten var noe man virkelig måtte oppleve. Festen er kjent for å trekke ekstremt mange folk, så jeg følte det var noe jeg måtte være med på som utvekslingsstudent.

– Dette kan umulig gå bra

Sammen med en venn ankom han kjernen av utelivsdistriktet Itaewon

relativt tidlig. Allerede på vei ut av T-banestasjonen fikk de inntrykk av scenene som snart skulle utspille seg.

– Det var enormt med folk. Jeg husker kompisen min si «dette kan umulig gå bra».

Vel vitende om at en sen kveld var i vente, bestemte de seg for å gå på en kafé for å spise og lade mobilen.

– Vi satt på kaféen i omtrent to timer. I løpet av den tiden fylte gatene seg kraftig opp.

SJOKK: Det tok tid før Stian Nyblom og kompisen innså konsekvensene av trengselen. FOTO: Privat

Etter hvert bestemte de seg for å kjøpe drikke fra en kiosk i én av de trange sidegatene.

– På vei dit ble vi raskt innlemmet i den store folkemassen. Det var ufattelig trangt. Vi stod som sild i tønne og det var vanskelig å komme seg ut, men vi bevegde oss sakte med folkemassen.

Da de nærmet seg kiosken, nådde trengselen et bristepunkt og det oppstod tilløp til panikk.

– Rett før vi kom til kiosken, begynte den tette folkemassen å svaie. Spenningen økte og flere begynte å skrike og miste kontrollen. Enkelte falt om og jeg og kompisen ble presset mot den ene veggen og mot to sør-koreanske jenter.

De innså alvoret i situasjon og bestemte seg for å komme seg i trygghet.

– Det var utrolig trangt, så vi prøvde å være tålmodige og se etter mulige åpninger i folkemengden. Det tok litt tid, men vi klarte på et tidspunkt å sno oss ut.

Kaotisk stemning

Resten av kvelden tilbrakte de på den andre siden av hovedgata, hvor det var mindre trengsel. Lenger ned i hovedgata møtte de en venn og ble stående for å vente på noen andre. De ble da vitner til kaoset som utfoldet seg.

– Vi hadde utsikt mot én av de trange sidegatene og vi så ambulansene gå i skytteltrafikk. Det var en veldig kaotisk stemning. På bakken lå det flere livløse som ble forsøkt gjenopplivet og døde ble fraktet bort på bærer. Vi bestemte oss da for å forlate stedet for å gi rom til helsepersonell.

Selv stusser han over at vaktene ikke stengte av trafikken inn mot gatene hvor trengselen var størst.

– Biler kjørte gjennom folkemengden til tross for at det var enormt med mennesker. Jeg tror mye kunne vært unngått ved å ha stengt av trafikken, slik at folk fikk bedre plass til å bevege seg.

Tiden som fulgte gikk til å holde kontakt med venner og familie.

– Jeg ringte hjem for å si at jeg var i god behold. Kvelden startet ganske normalt, så jeg hadde snappet en del med venner og sendt vanlige oppdateringer, men etter hvert ble disse mer alvorlige. Mot slutten gikk mobilen tom for strøm og jeg våknet opp til en del bekymrede meldinger neste dag.

Vekket sterke følelser

I lys av hvordan kvelden utviklet seg, var det ikke før dagen etter at han innså det fulle alvoret i situasjonen.

– Vi befant oss i ytterkanten av folkemengden da klokken var halv ni. I etterkant har jeg skjont at folk kunne være skadet allerede da, men det hadde vært vanskelig for oss å se. Hvis det ikke hadde vært for valgene vi tok, særlig at vi snudde mot kiosken, kunne det gått verre for oss også.

Etter hendelsen ble utvekslingsstudentene invitert til den norske ambassadøren sin residens i Seoul. Representanter fra sjømannskirken og ANSA (Association of Norwegian

Students Abroad) var til stede for å bistå.

– Vi var nærmere 30 utvekslingsstudenter som ble delt inn i tre samtalegrupper. Vi satt i ring og lettet litt på tankene rundt det vi hadde opplevd. Vi fikk vafler og brunost, og det føltes godt å snakke om hendelsen i et norsk miljø.

Han forteller at opplevelsen vekket sterke følelser, men at inntrykkene i etterkant har dempet seg.

– De første dagene var ganske preget av sjokk. Det føltes nærmest surrealistisk, som om det ikke hadde skjedd. Men det har roet seg mer med tiden. **UD**

FULLSTAPPET: Stian Nyblom havnet midt i kaoset som utspilte seg i en sidegate i feststrøket Itaewon på Halloween. FOTO: Privat

Nyhetskommentar:

O jul med din glede, hvorfor er du her allerede?

En tom bankkonto skriker i smerte når «Last Christmas» igjen strømmer ut av høyttalerne rundt om i det ganske land.

KRISTOFFER RAMSØY FREDRIKSEN

Journalist i Under Dusken

ILLUSTRASJON: Serena Guler

Ja, julen er en herlig tid og et kjærkomment lyspunkt på den mørkeste tiden av året med opplyste gater, gløgg og gledelig musikk. Men som godteri i helgen og øl etter eksamen er slikt best i moderasjon. Når julegranen i noen norske byer allerede blir tent 17. november, er det regelrett for tidlig. Vi har jo ikke blitt ferdige med den importerte uhumskheten «Black Friday», eller oppfølgeren «Black Week» enda.

Interessant nok har disse to noe til felles: Lang julefeiring og Black Friday er begge et resultat av et stadig økende overforbruk drevet av kapitalistiske markedskrefter. Jo lenger julen varer, desto mer julejuggel blir solgt og desto flere grunker ansamler Norges nye sveitsere.

Hadde det bare vært så uskyldig som at de rike blir litt rikere, kunne det kun ha forblitt et irritasjonsmoment for oss novemberfrelste. Dessverre er ikke julen like festlig for alle. Noen merker spesielt hvor ensomme de er når festlighetene foregår uten dem, noen blir med på festligheter hvor alkoholen nytes i ubehagelige mengder og noen kjenner at lommeboken er litt for tynn til å overleve en langvarig, intens slankekur.

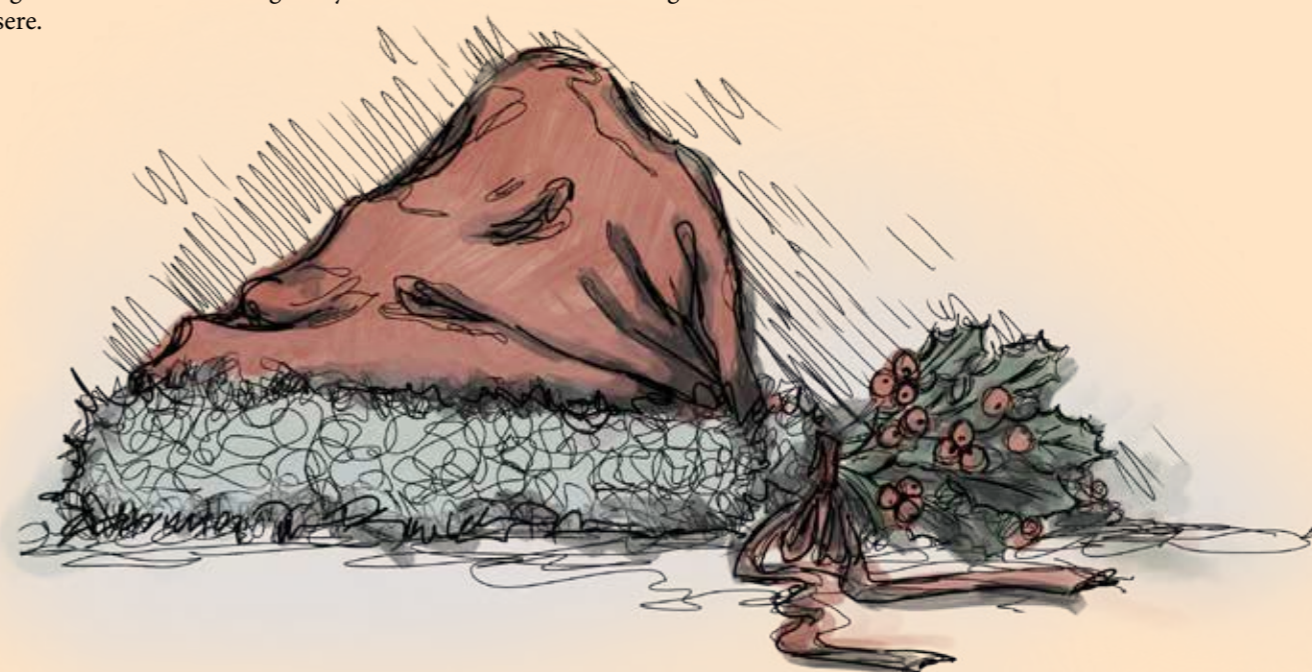
I år har mange følt på pengeproblemer. Økte matpriser, leiekostnader og strømpriser er bare noen av faktorene som har presset mangt et budsjett. Staten har innvilget strømstipend til studentene, men julegavestipend kan man bare glemme.

Det er ikke nødvendigvis pengebruken som er problemet, men at førjulstiden varer så lenge. Julen påfører et press, for gamle så vel som unge. Tenk på foreldrene som ikke kan kjøpe så fine gaver som

de ønsker til barnene sine og ungene som tier når vennene deres skryter over sin egen gavefangst på nyåret.

Er løsningen å bannlyse alle julestjerner og halmbukker fram til andre søndag i advent? Nei, selvsagt ikke. Det kan likevel være greit å spare seg for julemarkeder og julegrantenninger til i hvert fall kalenderen bikker desember. Alle som har arbeidet i butikk, vil prise høyere makter, enten de er troende eller ei, hvis de kan unnsnippe Wham sin tårefulle mimring om forrige jul så lenge som mulig.

Viktigst av alt: La oss minne alle rundt oss på at julen er til for å feire at vi er halvveis gjennom mørket; den er ikke en pengegalopp. Enten du feirer alene eller med mange, med mange gaver eller få, så titter snart solen frem igjen. Ta vare på dem du har kjær og ta kontakt med dem som ikke har det så greit: En liten hilsen juleaften betyr mer enn en tent julegran i midten av november.

Russiske aktivister skal ikke kjempe alene

Mens vi går inn i eksamensperioden, forgår det en blodig krig mot Ukraina. Samtidig driver Putin en aktiv krigføring mot menneskerettighetene til sin egen befolkning.

UNA ONSRUD
Leder ved Studentersamfundet
i Trondheim

ILLUSTRASJON: Tora Kristin Rausand
FOTO: Foto.samfundet.no

Vi får stadig pushvarsler om nye utviklinger i krigen i Ukraina. Vi får informasjon om nye innrykk, angrep mot sivile og eksperter analyse av hva som er neste steg i krigen. Samtidig sitter det en hel befolkning som verken får informasjon om invasjonen eller hensiktene til det russiske regimet – de få som gjør det og stiller seg kritiske, sitter nå i en fengselscelle.

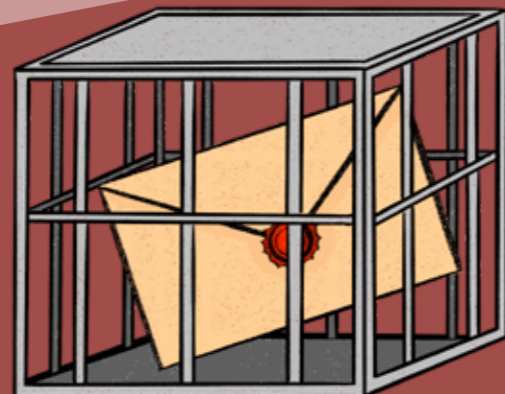
Begrensningen av ytringsfriheten i Russland har vært økende de siste årene. Russiske myndigheter holder tilbake informasjon fra sin egen befolkning, samtidig som de fengsler og rettsforfølger dem som stiller seg kritiske til regimet eller sprer informasjon om krigen.

Det finnes likevel dem som kjemper for retten til informasjon og spredningen av denne. Russiske journalister og informanter jobber i hemmelighet med dette opplysningsarbeidet. Vel vitende om at det kan medføre arrestasjoner, tar russiske aktivister til gatene for å kritisere egne myndigheter. Dette arbeidet bidrar ikke bare til å spre informasjon til den russiske befolkningen i dag, men det viser også en pågående motstand mot Putins regime og kan føre landet i riktig retning.

Mange av disse aktivistene sitter nå i fengsel. To av dem er Aleksej Navalnyj og Aleksandra Skochilenko. De blir straffet for å kritisere regimet og spre informasjon om krigen i Ukraina. De kjemper en kamp i sterk motvind og den kampen kan de ikke stå i alene. Resten av Europa må stå sammen med og stille opp for disse aktivistene, og vise at deres kamp også er vår kamp.

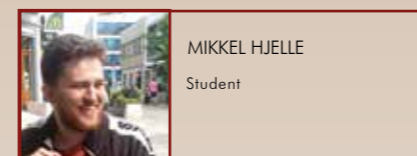
Hvert år har Amnesty en «skriv for liv»-kampanje der millioner av mennesker fra hele verden skriver brev som de sender til samvittighetsfanger – mennesker som har blitt fengslet av diktatoriske regimer utelukkende for å ha brukt sin ytringsfrihet. Denne strømmen av brev gjør ikke bare at disse samvittighetsfangerne vet at de har vår støtte. Det sender også et tydelig signal til myndighetene om at vi følger med! De kan ikke arrestere uskyldige mennesker uten at det får reaksjoner og menneskerettighetene skal respekteres av alle stater, uten unntak.

Eksamensperioden er travel. Likevel har du nok tid til å skrive et brev til en person som sitter i isolasjon og trenger håpet du kan gi dem. Du har tid til å gi en signatur for å vise russiske myndigheter at vi som verdenssamfunn følger med. Vi vil ikke la Russland fortsette å kvele sin egen befolkning, samtidig som de fører en brutal krig i Ukraina.

Praksisstøtten forsvinner

Masterstudiet i arkeologi er under hardt press.

MIKKEL HJELLE
Student

Masterstudiet i arkeologi er et lite fag, med studenter som brenner dypt for faget. I en tid hvor det å være student innebærer trang økonomi, ekstrajobb og helseproblemer, er det givende å være i en klasse med forelesere og studenter som bryr seg om arkeologien.

I tillegg til forelesninger og masteroppgaven, skal vi også ha praksisopphold. Dette er viktig fordi det gir innsikt i arbeidslivet. Det gir oss erfaring, både i form av det faglige og sosiale, men også i form av å etablere oss. Her kan nettverk opprettes og gode minner skapes, og arbeidserfaring har vi alle godt av.

Problemet som har oppstått, er at vi har overbooket studieplassene – vi er flere enn det som har vært normen. Dette har medført kostbare ettervirkninger for oss som ikke hadde noe med det å gjøre: oss studenter.

Det har blitt bestemt at pengene som skal gå til (deler av) studiet, ikke skal bli bevilget. Dette fører til nedskjæringer.

I første omgang forsvinner praksisstøtten, som påvirker oss direkte da vi må betale for oppholdet selv. Ikke alle vil ha mulighet til å ha praksis i Trondheim og ikke alle ønsker det.

ILLUSTRASJON: Eiril Solveig Ugulen

Ikke alle har økonomi eller familie til å hjelpe seg.

En venn i klassen som ønsket å ha mulighet for å jobbe med osteologi i praksisen, vil nå ha store vanskeligheter med å få gjort det. Dette var noe som kunne hjulpet vedkommende med masteroppgaven – som viser et annet viktig aspekt man mister. Noen klarer seg bedre enn andre, men generelt har dette satt såpass strenge begrensninger på praksisen at det kanskje ikke vil la seg gjøre for alle.

Andre nedskjæringer vil også forekomme. Med andre ord: Vi kan få et vanskelig og kjipt praksisopphold, og senere kanskje et kjøper masterstudie. Dette for meg viser en trend hvor studenter blir overhørt, eller rett og slett ignorert av øverste hold.

Dette er ikke studentenes feil og det bør heller ikke ramme oss. Et byråkratisk problem bør la seg løse uten at det skjærer seg for begge sider. Vi snakker om fremtidens arbeidstakere. Fremtidens arkeologer. Fremtidens tenkere. Dette kan gjelde for andre studenter i senere tid. Både dem som risikerer å miste støtte og dem som ikke har noe i det hele tatt.

Mine tanker går til dem som får muligheter ødelagt. Dem som håper å få nødvendig kunnskap og erfaring for arbeidslivet. Dem som ønsker å få etablert nettverk og kompetanse fra kolleger i landet eller i utlandet. Det er en pinlig affære at byråkrati kan ødelegge på den måten. Jeg sikter ikke å legge skylden på enkeltindividet. Jeg sikter til at det ikke bør bli en norm hvor byråkratiske behov går foran studenter og ansatte.

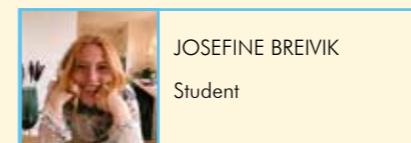
VI HAR NETTSIDE!

Sjekk den ut på underdusken.no

Folkeskikk kan kysse meg i ræva

Litt aggressiv oppfordring, kanskje, men vi bør begynne å gi litt mer faen i såkalt folkeskikk.

JOSEFINE BREIVIK
Student

ILLUSTRASJON: Emilie Myrene Stokke

Ja, jeg tror folk gir litt faen i hvordan man skal oppføre seg, for etter ett år med isolasjon har man kanskje innsett at man ikke tjener noe på å isolere seg selv.

I følge *Det norske akademis ordbok* er definisjonen på folkeskikk «veloppdragenhet; passende oppførsel; gode manerer». Spørsmålet mitt blir da: Hvem er det som definerer hva passende oppførsel er? Kan man trekke et likhetstegn mellom passende oppførsel og å sitte stille på bussen? Er det ikke fint at vi begynner å bryte litt med normene som gjør at verden ser på nordmenn som kalde og frekke. Hvis noen endelig har begynt å gi litt

blaffen i alle de uskrevene reglene vi har for hvordan man skal oppføre seg i offentlige rom, hvorfor ikke oppmuntre det?

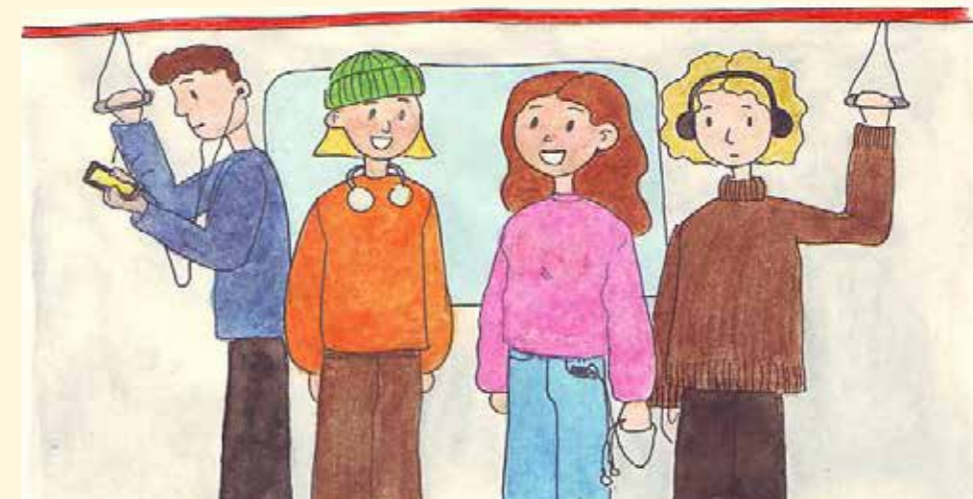
Når jeg sitter på bussen til skolen om morgenen er det ikke en eneste person som snakker, og de fleste sitter enten og halvdupper eller er i en transelignende tilstand indusert av støydempende hodetelefoner. Jeg klarer derfor ikke å relatere helt til det som ble skrevet i forrige utgavens nyhetskommentar.

Under pandemien rømte jeg fra restriksjoner og isolasjon og reiste gjennom Colombia og Ecuador med buss. Der var det omtrent ikke et eneste minutt med stillhet. Spanske rytmer strømmer inn fra alle kanter da støykansellerende Bose eller Sonys ikke er allemannseie. Skrekk-komedier spilles på storskjerm foran i bussen på full guffe, noe som gjør det ekstra spennende når bussen krenger i de skarpe svingene i 90 kilometer i timen akkurat idet en jumpscare dukker opp på skjermen og får hjertet til å

hoppe over et slag. Kanskje de mange timene jeg tilbrakte i disse bussene har gjort meg immun mot støyende og adrenalinfylte bussturer, men det har også fått meg til å innse at jeg savner den lave terskelen for å prate, stille spørsmål og hjelpe hverandre.

Hvis det er én ting jeg tror pandemien også har brakt med seg, er det behovet for akkurat det: å høre hvordan vennene våre har det, å prate, sosialisere, le og vise omsorg. Vi må begynne å bry oss igjen. Jeg synes vi burde endre definisjonen av folkeskikk. Vi burde bli bedre på å snakke med hverandre på bussen, bedre på å høre på musikk og bedre på å glede oss over at andre gleder seg. Det er *det* som er å bry seg.

PS: Dersom man likevel ønsker 20 minutters stillhet, så foreslår jeg at man tar beina fatt.

Håndverkere som henger i luften

Inneklating har tatt helt av de siste årene. Nå skal en utdanning i rutesetting løfte det nasjonale klatrenivået.

TEKST: Janina Wildermuth FOTO: Jonatan Nordbye

Grip Leangen er stengt. Nå er det klatrehallen på Sluppen som er det nye Mekka, og som flommer over av folk som liker å henge på vegger.

Helt sentralt for klatresporten er rutene. De er kunst. Det er kreativt arbeid som ofte lages på dugnadsbasis. Nå har Norges klatreforbund (NKF) lansert en utdanning for å løfte rutesetting opp på internasjonalt nivå.

– Vi prøver å stimulere tilbudet i henhold til etterspørselen, og etterspørselen bare øker og øker. Klatring er relativt nytt, og særlig inneklating har tatt helt av de siste årene. Det er i denne sammenheng at vi ønsker å heve kompetansen vi har, forteller Jørn Andor Øwre Smørbøl.

Han er prosjektleder for aktivitets- og kompetanseutvikling innendørs i forbundet og har det overordnede ansvaret for det frivillige utdanningsprogrammet som først og fremst skal gi en introduksjon til arbeidet som rutesetter. Det finnes per dags altfor få rutesettere i landet, og det er noe som er vanskelig å få innpass i hvis du ikke har de rette kontaktene. Derfor skal utdanningen være et ekstra tilbud for å gjøre terskelen lavere.

– På trinn én lærer man av erfarne rutesettere hvilke prinsipper og verktøy man bør bruke for å skru håndtak inn i veggen. Det handler om å forebygge ulykker og å forstå metoder, forteller Øwre Smørbøl.

Kurset «Rutesetter 1» har blitt utviklet av klatreguruene Adam Pustelni og Martin Mobråten. Førstnevnte var hovedrutesetter for ledklatingen (klatremetode der tauet festes i bolter med karabinkroker, red.anm.) i OL i Tokyo og sistnevnte er en kjent sjefsruksesetter i Trondheim.

Hittil har kursene blitt uregelmessig avholdt når det har vært behov og ressurser til det, men de skal nå etter hvert etableres i klatreklubber rundt omkring i landet.

KREVER ØVELSE: Pettersen forteller det kan være utfordrende å lage en rute tilpasset ulike kroppshøyder.

SJEFSRUTESSETTER PÅ SLUPPEN: Daniel Heyler er ansvarlig for seks faste og fire tilkallingsrutesettere på Grip på Sluppen.

OVER 16 000 GREP: På Grip Sluppen får rutesettere velge mellom alle grep som finnes på lager.

Datateknologistudent lager rutene på Grip

Én av de ni sertifiserte kursholderne for «Rutesetter 1» er NTNU-student Ida-Sofie Pettersen. Hun har klatret i 13 år og fikk allerede som ungdom lov til å sette noen ruter uten at hun visste at det var en ekte jobb.

Bare for fire år siden, i en alder av 23, fikk hun en jobb på klatresenteret Grip, der hun ble opplært i rutesetting. Selv om hun nå får betalt, er rutesetting for det meste dugnadsbasert.

– Klatring i Norge er en nisjesport, så en intern utdanning kan være et bra verktøy for å få kompetansen opp. Planen er at nivået skal bli så høyt at man har rutesettere som er i stand til å skru for internasjonale konkurranser, forklarer Pettersen.

Hun har nylig skrudd en rute for barne- og ungdomskonkurransen i hjembyen Bodø og synes at det er veldig utfordrende å sette en rute

som er tilpasset for så mange ulike kroppshøyder. Det krever mye øvelse.

– Man følger visse regler, men egentlig er rutesetting en veldig kreativ jobb. Det er sjefsruksesetteren som forteller hvilke vanskelighetsgrader vi skal skru om morgenen, og så kan vi selv finne oss noen grep som kan passe, sier Pettersen.

16 000 grep sortert etter farge

Daniel Heyler, sjefsruksesetter i Grip Sluppen, har et lag med seks faste og fire tilkallingsruksesettere bak seg som skrur nesten hver dag. Det er han som bestemmer hvilke ruter som skal endres og det er også han som er ansvarlig for å ha nok passende grep.

– For å skru en ny rute trenger man mellom 20 og 40 gode håndtak. Her har vi rundt 16 000 grep på lager, og det kommer snart enda flere fra den nedstengte hallen på Leangen. Blant

alle dem så er det slettes ikke alle som passer sammen, så da må man planlegge godt hvordan man skal skru, forteller Heyler.

Pettersen har spesialisert seg på barne- og ungdomsruter, men kan likevel skru for alle.

– På bratte vegger trenger man støttende håndtak, men også noen som er enklere å gripe. På tauruter, som gjerne er på 15 meter, skal ruten tilrettelegge for litt mer flytende bevegelser. Den skal ikke være en kjempeavansert rute, som i buldring, der man gjerne tester styrke og bruker elementer som krever høy presisjon, forklarer hun.

Disse to klatremetodene krever også ulike verktøy. I tauklating skrur man ved å sikre seg selv eller ved å bruke lift. Førstnevnte kan være ganske fysisk tungt. I buldring bruker man stiger.

Tanken bak rutene

Pettersen prøver seg vanligvis frem med grep som er tilgjengelige på klatresenteret til inspirasjonen treffer. Deretter testes det sammen med den naturlige flyten i kroppen for å lage en rute.

– Det beste er å ikke overtenke, men å la bevegelsene komme naturlig. Kroppen kjenner litt hvor den vil, forklarer hun.

Nå hun er ferdig, kjøper hun seg gjerne en is og lar noen andre teste ut ruten. Mens prøvekaninen klatrer, diskuterer hun med en kollega hva som funker og hva som kan forbedres.

– Jeg får inspirasjon fra Instagram og andre sine verk. Det påvirker meg veldig i arbeidet. Da bare kjører jeg på og prøver å få til noe lignende, sier Pettersen.

Tilgjengelige klatregrep setter begrensninger for kreativiteten. Det hender at rutesetterne ubevisst repeterer allerede brukte ruteforbindelser.

Det er ikke overraskende når rutene i tauhallen byttes med to til fire måneders mellomrom og enda oftere i buldrehallen.

Jobb uten beskyttet tittel

– Rutesetting er en kunst. Det handler om det estetiske. Jeg liker at det ser fint ut, og at man får en god følelse av å klatre på det, sier hun.

Den delen er ikke noe som kan kurses, ifølge Pettersen. Hun er klar på at Norge trenger flere rutesettere.

Hun antar at det kanskje er omtrent 15 stykker som får betalt for jobben i Trondheim og cirka 100 rutesettere i hele landet. Det er mange flere som skrur ruter på frivillig basis.

– Alle rutesettere er forskjellige: Noen er kunstneriske, mens andre har en mer metodisk tilnærming. Noen har faste metoder for å enkelt skru opp en ny vegg, andre kjører bare på og gjør det forskjellig hver gang, sier Pettersen.

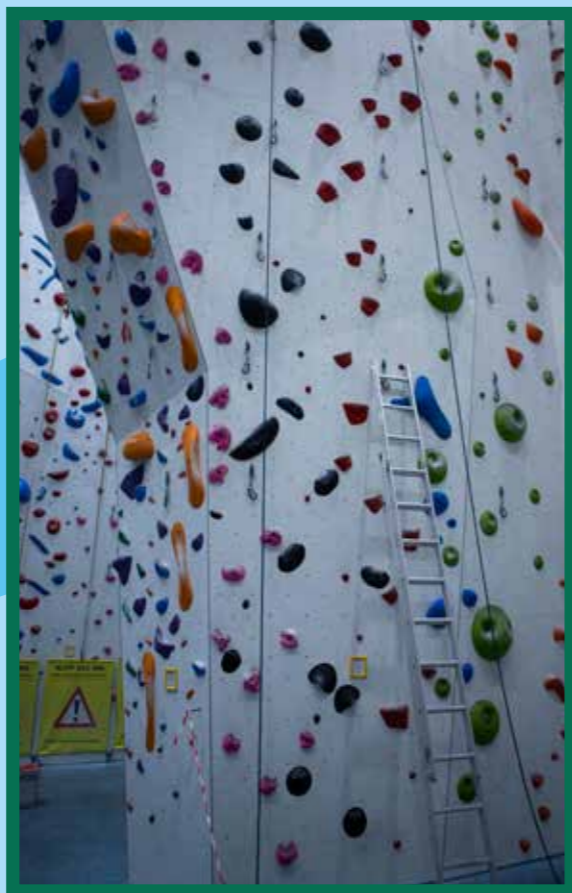
Hun tror den planlagte rutesetterutdanningen blir et godt tilskudd til Norges klatremiljø.

For henne er rutesetting verdens beste jobb. Hun får klatre, og får i tillegg betalt for det.

Norges klatreforbund jobber for å få forgang i utdanningen. Planen for neste år er å utvikle trinn to for dem som allerede har litt erfaring med rutesetting. Det kommer til å bli en avgift for kurset og sertifikatet som belønnes vil behandles som brattkort. **UD**

TAUKLATRING: Her skrur Ida-Sofie Pettersen en rute for en barnekonkurranse i Bodø. Hun bruker lift for å jobbe konsentrert på idéen sin. FOTO: Simon Gutekunst.

HÅND- OG FOTTAK: Grepene er sortert etter farge. De blir ofte produsert i andre land og leveres etter bestilling til klatresenterne. I Trondheim finnes det en bedrift som produserer klatregrep.

Matspalte:

Verdens beste burger

Her får du en burgeroppskrift som får Superhero Burger til å skjelve i buksa.

Hjemmelaget hamburger er overraskende raskt og enkelt å lage. Det skal heller ikke så mye til før det du disker opp hjemme, kan måle seg med restaurant-burgen. Bruken av ciabattabrød i stedet for vanlig burgerbrød er noe jeg selv var skeptisk til før jeg prøvde det. Nå lages ingen burger uten. I tillegg deles den hemmelige dressingen som har blitt smaksperfeksjonert over mange år. Er det verdens beste burgerdressing? Ja.

TEKST OG FOTO: Elias Wars Heimdal

4 burgere | 20 minutter

Burgere:

400 g kjøttdeig
0,25 ts pepper
0,5 ts salt
0,5 dl vann
2 ss margarin/smør til steking

Tilbehør:

0,5 rødlok
4 skiver cheddarost
2 stk tomat
8 skiver agurk
4 salatblader
4 ciabattabrød

Dressing:

3 ss rømme
1 ss majones
1 solid fedd hvitløk
1,5 ts worcestersaus
0,5 lime (saften)
1 finhakket rød chilli
Salt
Pepper

Fremgangsmåte:

1. Legg ciabattabrødene i ovnen og følg anvisning på pakken
2. Bland kjøttdeig, pepper, salt og vann i en bolle. Bland godt sammen og form til like store baller.
3. Ha smøret i en stekepanne og brun det. Legg så ballene i pannen og press dem flate med en stekepade. Stekes på middels høy varme.
4. Bruk steketiden til å lage dressingen. Bland alle ingrediensene sammen og smak til med salt og pepper etter ønske.
5. Gjør klar tilbehøret og legg cheddarosten på burgerne når de nærmer seg ferdig.
6. Til slutt skal det hele settes sammen. Her er struktur viktig for å bygge en standhaftig konstruksjon. Prøv deg litt frem, og husk å være raus med sausen!

En titt på campusestetikken

Et oppgjør med stygge bygninger og uestetiske omgivelser er i vinden. Med planer om campussamling rundt Gløshaugen, tar vi en titt på dagens estetiske tilstand på campus.

TEKST: Tuva Martine Ambjørseiet | FOTO: Pia Arntsen

Campussamling innebærer å samle NTNU sine fagmiljøer rundt campus Gløshaugen frem mot 2029. Prosjektleder for campusutvikling ved NTNU, Hanna Maria Jones, forteller om planene for campussamlingen.

– Det er viktig å tenke på hvordan de nye byggene bør ligge i forhold til hverandre og i forhold til allerede eksisterende bygg, sier Jones.

Hun forteller videre at høyde, størrelse og store grep, som for eksempel hvor inngangene skal være, vil vurderes opp mot virkninger for omgivelsene.

Professor ved Institutt for arkitektur og planlegging, Markus Schwai, forklarer hva som kjennetegner dagens campus.

– De fleste bygningene på campus har estetiske kvaliteter og historisk viktige utforminger, sier Schwai.

ARKITEKTONISK VARIASJON: Hanna Maria Jones forteller at campus er satt sammen av bygg fra mange epoker og stilarter.

FOTO: NTNU

Likevel mener han at det er mange områder på campus hvor man har litt å gå på.

– Noen av fasadene kjennetegnes kun av inngangsdører, sier Schwai.

Han mener også det er få utendørsarealer hvor man kan oppholde seg, og at ting noen ganger oppleves som tilfeldig plassert.

Jones forteller at det under campussamlingen vil legges stor vekt på gode overganger mellom arealene ute og inne.

– Det er hovedsakelig i nærområdet rundt de nye byggene at det konkret vil gjøres tiltak, forteller Jones.

– Kjedelig, men det fungerer

Schwai forteller at nyere bygg på campus har kommet etter behov. Derfor finnes det ingen overordnet plan over estetikken på den campusen vi har.

Mathias Eikebø og Ravn Ravndal går tredje- og fjerdeåret på energi og miljø. De forteller at de ikke tenker mye over estetikken på campus. Mangelen på en overordnet estetisk campusplan gjør derimot at noen bygg skiller seg ut:

– Det varierer veldig fra bygg til bygg hvor fint det er, sier de og trekker frem den gamle Hovedbygningen som et pent eksempel.

De er likevel mer fornøyde med de praktiske aspektene ved lærings- og oppholdsarealene i de nyere byggene, som i Realfagbygget.

Schwai forklarer at målet med Realfagbygget da det ble bygget, var å vise frem hva man jobber med på campus Gløshaugen.

PRAKTISK OG ESTETISK: Schwai mener ikke praktiske løsninger prioriteres over estetikken på campus.

FOTO: NTNU

Dette ser man for eksempel gjennom prosjektet REALart som preger bygget med flere kunstinstallasjoner inspirert av realfaglige temaer.

Student Kasper Reinsborg går tredjeåret på produktutvikling og produksjon. Han er også mest fornøyd med fasilitetene i det nyere Realfagbygget, uten at entusiasmen står i taket.

– Bygget er litt kjedelig, men det trenger ikke være noe mer; det fungerer, sier Reinsborg.

Jones forteller at arkitekturen for campus sine fremtidige bygg ikke er planlagt ennå, men at det vil vurderes hvordan arkitekturen skal passe inn i det som allerede finnes på campus.

– Her er det stort spillerom og mulighet for kreativitet. Campus er allerede sammensatt av bygninger fra en rekke epoker og stilarter, forklarer hun.

ESTETISK OG LÆRINGSUTBYTTE: Eikebø og Ravndal er usikre på om omgivelsene påvirker egen læring.

Ønsker mer sjel

Schwai har særlig to favorittsteder på campus som han gir en liten hyllest til. Det første er Elektrobygget ved campus Gløshaugen.

– Her kan man sitte og lese og følge med på alle som går forbi utenfor. Det er som et bilde i stadig forandring, sier Schwai.

Han mener at bygget har fått til et godt samspill mellom arealene inne og verden utenfor.

Eikebø og Ravndal er derimot ikke like fornøyde med Elektrobygget.

Grupperommene og forelesningssalene i eldre bygg, som i Elektrobygget og Sentralbyggene, omtaler de som slitne.

– Der er det ganske stygt og pultene er litt skjeve, sier Eikebø og Ravndal.

Schwai sitt andre favorittsted på campus er Sito Stripa.

– Arkitekturen der er kanskje ikke så mye å skryte av, men det er en opplevelse å sitte der og følge med på folk, sier Schwai.

I kaféen på Stripa finner vi også Reinsborg og resten av gjengen fra tredjeåret på produktutvikling og produksjon. Blant dem er også Ole Lønne. Han synes kantina er koselig nok, og at den fungerer bra til sitt bruk.

– Men det hadde ikke skadet om oppholdsarealene på campus hadde litt mer sjel, legger Lønne til.

Gjengen forteller at de bryr seg mer om at praktiske ting er på plass, enn at estetikken er på topp.

Jones, prosjektleder for campusutvikling, mener de fleste dyktige arkitekter vil greie å skape praktiske løsninger, samtidig som de har sans for det estetiske.

– Det vil alltid være individuelt hva man opplever som estetisk, men det er svært viktig at arealene fungerer godt for dem som skal bruke dem, sier hun.

Estetiske læringsarealer

Professor Schwai forteller at omgivelsene man befinner seg i, har stor betydning for hvordan man lærer.

Blant gjengen fra produktutvikling og produksjon finner vi Malin Gildseth. Hun tror også omgivelsene er viktige for hvordan hun lærer.

– Hvis jeg sitter i et fint rom hvor jeg trives, kan jeg sitte der mye lenger, forklarer hun.

Eikebø og Ravndal tenker ikke like mye over hvordan omgivelsene påvirker egen læring.

– Kanskje det øker motivasjonen litt hvis omgivelsene er mer estetiske. Da er det i så fall mer underbevisst, sier Eikebø.

Schwai forklarer at læringsarealene på campus gjenspeiler en unilateral læringsmåte, som er undervisning preget av enveiskommunikasjon.

– Campus sine læringsarealer er preget av forelesningssaler tilpasset en foreleser med kunnskap å gi og studenter som skal motta denne kunnskapen. Er det denne læringsmetoden man ønsker seg, er arealene godt utformet, sier han.

Han tror imidlertid måten vi ser på læring, har endret seg i dag.

– Arbeidet med temaene i etterkant er viktigere enn forelesningen i seg

GODT NOK: Reinsborg, Gildseth og gjengen fra Produktutvikling og produksjon mener omgivelsene er kjedelige, men at de fungerer bra til sitt bruk.

selv. Da trenger man grupperom som gir studentene mulighet til diskusjon. Campus kunne hatt flere formelle og uformelle grupperom til både læring og opphold, sier Schwai.

Schwai peker videre på at flere av byggene mangler interaksjonspåskudd. Dette kan løses med flere oppholdsarealer hvor man kan sitte sammen med andre studenter.

Campus i utvikling

Jones, prosjektleder for campusutvikling, forteller at de i arbeidet med campusutviklingen har fokus på å utforme læringsarealer bedre til-

passet studentaktiv læring og varierte undervisningsformer.

– Vi ønsker mest mulig konsentrerte læringsstrøk, med kort vei mellom forelesninger, gruppeundervisning og egenstudier, sier hun.

Det legges også vekt på at disse skal kombineres med oppholdsarealer for pauser, spising og sosialisering.

Jones forteller videre at de ønsker å være kloke med plasseringen av ansattes arbeidsplasser.

– Vi ønsker å senke terskelen for kontakt mellom ansatte og studenter, avslutter hun. **UD**

REALFAGLIG KUNST: Prosjektet REALart viser fram hva det jobbes med i realfagbygget.

**RETT FRA
OVNEN
STEK I BUTIKK**

NYSTEKTE BRØD

hver dag

BUNNPRIS

38,-

Snart jul, men først: eksamen

Klokken er stilt én time tilbake, dagene blir kortere og stressnivået høyere. Eksamenstiden er i anmarsj, og her er noen tips for å komme helskinnet gjennom perioden.

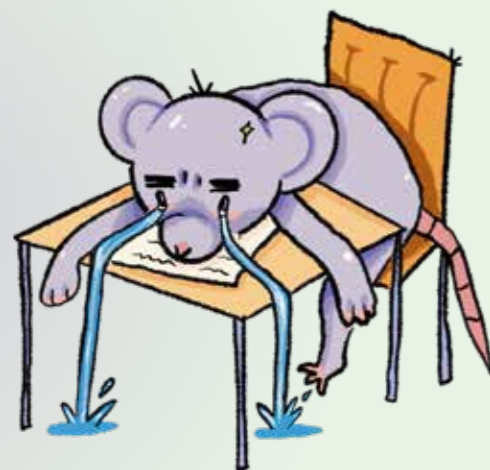
TEKST: Sara Elisabeth Aasen | ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

For erfarne studenter kan det å møte høstsemesterets eksamensperiode være en lek. De kan hente frem godt etablerte rutiner og metoder, som etter noen års erfaring har vist seg å fungere.

Er man derimot ny som student, kan tiden man nå er inne i være en kilde til stress og uro. For ferske førsteårsstudenter kan eksamensperioden kanskje virke skummelt, da overgangen fra videregående til universitet og høyskole kan oppleves brå og voldsom.

Under Dusken har derfor på vegne av alle trondheimsstudenter søkt råd om eksamensforberedelser hos influencer Aleksandra Høie.

Høie har gjort seg godt kjent gjennom den populære plattformen Tiktok, der hun deler innhold rundt blant annet studielivet og -teknikker med sine over 240 000 følgere. Selv er hun ingeniørstudent på femte semester ved NTNU med fordypning i bygg og miljø. Les videre for Høies beste studietips til innspurten før jul.

Skaff deg oversikt

Lag en god oversikt over eksamensperioden. Start med å føre inn eksamensdatoer, og planlegg deretter hvilke dager det skal jobbes med hvilke fag.

Husk også å legge inn tid til trening og sosiale pauser. Selv foretrekker Høie å lage en digital eksamensplan i notatplattformen Notion, eller å lage en fysisk oversikt med penn og papir.

Jobb smart

Gå gjennom tidligere eksamener for å se hvilke tema det er mest sannsynlig at dukker opp på eksamen. Man har ikke alltid tid til å gjennomgå absolutt alle deler av pensum, så start med det viktigste og jobb videre ut i fra det.

Bruk tiden godt

Start med oppgaveløsning tidlig. Ikke vent med å gjøre eksamensoppgaver til etter at hele pensum er gjennomgått. Ofte kan ting ta lenger tid enn først antatt, og derfor er det lurt å jobbe med noen eksamensoppgaver hver dag, istedenfor å bare jobbe med oppgaver de aller siste dagene før eksamen.

Man lærer veldig mye av å prøve og feile, så jo fortere man kaster seg ut i det, desto bedre.

UTVEKSLING: Ingeniørstudenten Høie er for tiden på utveksling i Cape town for sitt femte semester.

FOTO: simpl

Allier deg

Varier mellom det å jobbe alene og å jobbe sammen med medstudenter. Dersom man sliter med motivasjon til å komme i gang, kan det være lurt å alliere seg med noen. På den måten holder man seg selv ansvarlig for å møte opp og gjøre en innsats – ikke bare for seg selv, men også for ens medstudenter.

Bruk også de rundt for å gjøre eksamensperioden til noe hyggelig, ved å ta sosiale kaffepauser eller gode lufteturer.

Benytt deg av hjelpemidler og de rundt deg

Dersom man står fast, kan man alltid ta kontakt med medstudenter og læringsassistenter, eller sende e-post til foreleser. Legg skammen til side og spør om det du lurer på; ingen spørsmål er dumme.

Ved de fleste studier arrangeres det også øvingstimer før eksamen, hvor man kan få hjelp og svar på alt en måtte lure på. Youtube kan også være et nyttig hjelpemiddel i eksamensperioden, og dersom en ikke finner gode resultater på norsk, kan det være lurt å søke på engelsk.

«Bare gjør det»

På dager man føler seg umotivert, gjelder det å tvinge seg selv til å jobbe i hvert fall 20 minutter. Etter dette kan man gjøre en ny vurdering og se om man klarer å jobbe lenger, eller om en pause må til. Det vanskeligste er som regel det å skulle komme i gang.

Når man først har begynt, blir gjerne fortsettelsen også lettere. Hvem vet, kanskje man til og med kan begynne å like det litt.

Masse lykke til med eksamenslesingen, dette greier du! **UD**

RØDT KORT

VM skal være en folkefest.

I år ligner det mer på en begravelsesvake, hvor en bare får ta gravøl på spesielt inngjerdede områder. Dessuten er det så mange dødsfall knyttet til gjestearbeiderne i Qatar, at å drikke en øl for hver av dem ville vært helsefarlig. Derfor blir det ingen gullball denne gangen; ingen fortjener å dele side med LGBTQ+-hat, slaveri og grove menneskerettsbrudd.

Hele 15 000 gjestearbeidere har dødd siden Qatar ble tildelt VM i 2010, samme år som ett av de vakreste VM noensinne ble arrangert, med vuvuzelaer, Shakira, en ball som flakket og ikke minst en heidundrende stemning. Mange ble forelsket i fotball sommeren 2010. Mange har kjærlighetssorg vinteren 2022.

Nasser Mohamed er fra Qatar og er homofil.

Han er en forbryter i Qatars øyne. Norges fotballpresident, Lise Klaveness likeså. Australias Josh Cavallo kunne ha spilt – han er også en kjeltring. Det betyr at det eneste som stopper Qatars politi fra å arrestere Cavallo idet han trer av flyet i Doha, er at de lover å ikke gjøre det, kors på halsen.

Fotball er for alle, la det være ettertrykkelig klart. Det er tydelig at dette ikke er oppfatningen til Qatar. Deres kvinnelandslag har ikke spilt en kamp siden 2014, får ikke trene ute og spillerne vil være anonyme under intervjuer.

15 000 mennesker har dødd.

De har levd under elendige forhold, blitt betalt så godt som ingenting, blitt nektet å dra og slavet under en ørkenol. Siden 2010 har kun 335 mennesker dødd på jobb i Norge, hvor det bor dobbelt så mange.

Og du vet du er på feil spor når de eneste som ønsker deg lykke til, er Russland. Nasjonen med manglende konsept for både landegrensener og folkesuverenitet har sagt seg villige til å stå til råds og gjøre alt de kan for at det skal bli et så bra VM som mulig. Dette er selvsagt urelatert til deres eget skrantende rykte og kun ut av ren gavmildhet, vil de selv påstå. Sportsvasking er et ord som virker passende å anvende.

Det er verdt å nevne en tredje gang: 15 000 mennesker har måtte bøte med livet, og nå håper VM-sjef Nasser Al Khater at dette skal gå i glemmeboken, for det er jo det siste mesterskapet til Messi. Å kritisere noe av dette er å gjøre det vakre spillet om til en plattform for politiske ytringer. Ja, det kan til og med være rasistisk, ifølge han.

Det er ikke rasistisk å ønske at folk får leve, ei heller er det politisk å spille på begge lag. Dessuten er internasjonal idrett politisk, uansett hvor mange brev president Gianni Infantino i FIFA skriver.

VM i Qatar er et arrangement som har blitt prestisjeprosjektet til en rekke griske og umoralske individer som kun ønsker å bruke det vakre spillet til å dekke over sine egne grufullheter. Rødt kort er for mildt; dette fortjener utestengelse på livstid.

9.-11. FEBRUAR

TRONDHEIM
2023
CALLING

ANAKIN JUSTIN · ASH OLSEN
IBANGBANG WATERGUN!
BEHARIE · DANIA O. TAUSEN
EA OTHILDE · EMIL KÁRLSEN
FEBERDRØM · FOCHS KOSHKA
GRETA SVABO BECH · HAMMOK
HANNAH STORM · HEAVE BLOOD & DIE
HERKEDAL · HORRSE · HYPERMASS
JEJUNE · JUELL · LEOLEO · LIAR
MURDER MAIDS · MY FRIEND JOE
MÖRMAID · NAGIRČALMMIID
NELLY MOAR · ODA TRØEN
OLE KIRKENG · ONSLOOW
OZ · PITCH AVERY · PLXNTKID
RAMBOW · REBMOE · RICK GROVE
SARA FJELDVÆR · SUNNA BJÖRK
THIS DAZE · TIGERSTATE · VEPS
VILDE BYE · WHAMMYBOY

+ MYE MER

3 DAGER · 9 SCENER · 90 KONSERTER

TRONDHEIMCALLING.NO

SpareBank SMN

ticketmaster®

GramArtist
Organisasjonen.

TONO

* SPARWK

GRAMØ

MUSIKKONTORET
TEMPO

Slik håndteres trakassering i linjeforeningene

Årets Shot-undersøkelse viser at seksuell trakassering har økt blant studentene. I linjeforeningene håndteres varslingsaker svært ulikt.

TEKST: Martine Andersen Hennig og Ingeborg Hågensen | FOTO: Sigrid Andreassen | ILLUSTRASJON: Viktorija Belogradovaite

Ifølge Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (Shot) har 40 til 45 prosent av studentene i Trondheim i frivillige verv. Hvordan går man frem om man opplever noe ugreit utenfor NTNU sine rammer, i regi av linjeforeninger? Hvilke sanksjoner har linjeforeningene makt til å utføre? Kan man bli kastet ut av studiet, fratatt medlemskapet sitt eller bli utestengt fra campus og verv?

Opp til hver enkelt linjeforening

Linjeforeningene har sine egne rutiner for å håndtere varslingsaker fra sin medlemsmasse, med blant annet egne avviksskjemaer, utnevnte personalansvarlige, vedtekter og sanksjoner. Under Dusken har vært i kontakt med et stort utvalg linjeforeninger ved NTNU, i tillegg til BISO, BI studentorganisasjon. Kun 15 av 74 kontaktede

foreninger svarte Under Dusken på hvilke prosedyrer de følger i forbindelse med varslingsaker.

Økning i seksuell trakassering i år

Sit finansierer en rekke linjeforeninger og kan bistå med rådgiving for både den gjengse student og linjeforeningsstyrer. For å belyse temaet varslingsaker i frivilligheten henviser rådgiver Espen

Munkvik i Sit til Studentenes helse- og trivselsundersøkelse.

– Av dem som har svart på undersøkelsen, har 38 prosent av alle kvinnelige studenter i Trondheim opplevd en form for seksuell trakassering. Her ligger menn på 9 prosent.

Seksuell trakassering, sjikanering, rasisme og vold på NTNU sine plattformer meldes inn til NTNU sin egen HR-avdeling og deres institutt. Der kan man anvende Si fra, et varslingsystem for å melde inn uønskede hendelser og forhold. Der kan man også velge å være anonym. I fjor ble 64 saker meldt til Si fra, blant annet en sak som innebar seksuell

trakassering fra en veileder mot en masterstudent.

I ethvert tilfelle anbefaler Munkvik at man aller først snakker med noen profesjonelle. Her har Sit et lavterskeltilbud om samtaler med helsepersonell.

– Veiledning fra psykolog eller helsesykepleier kan gi mulighet til å gå gjennom hva som har skjedd. Vi har også åpen helsestasjon for seksuell helse hver onsdag kveld. Om man trenger mer tid, kan man utveksle telefonnummer og avtale et nytt møte med helsepersonellet.

Slike saker er ofte utfordrende da hendelser kan oppfattes ulikt mellom mottaker og avsender.

– Det er sjelden helt svart-hvitt. Etter samtale med helsepersonell,

kan man ta det videre til rett person i linjeforeningsstyret, sier Munkvik.

Noen linjeforeninger er helt nye, mens andre er større og mer etablerte. Det er også stor variasjon i hvordan linjeforeningene er organisert og kommunikasjonsflyten mellom instituttene. Ulovlige hendelser bør tas videre til politiet. Dersom handlingen ikke er ulovlig, men uetisk, kan første steg være en dialog mellom linjeforeningen og partene.

– Det har mye å si hva slags tillit og hvor tilgjengelig den ansvarlige i linjeforeningen er, sier han.

Ønsker ikke partene å møtes, kan man ta saken videre til instituttet.

– Mange linjeforeninger er tilknyttet noen av de 55 instituttene ved NTNU.

HM AARHØNEN: Sunde og Liudden forteller at linjeforeningen deres opprettet et varslingsystem for rundt tre år siden.

Linjeforeningen bør ta kontakt med instituttet for eventuell bistand i vanskelige saker, gjerne via Si fra-portalen, sier Munkvik.

HR-avdelingen på instituttet kan deretter ta saken videre basert på NTNU sine regler og vedtektene til linjeforeningen.

Ønsker å gjøre det lettere å varsle om ugrei oppførsel

Én av linjeforeningene ved NTNU som har varslingsskjema, er HM Aarhønen, linjeforeningen til bygg og miljøteknikk. Petter Sunde, leder for hovedstyret og Maria Elise Liodden, HM Aarhønenes kontaktperson, forteller at deres varslingsskjema ble opprettet for rundt tre år siden.

— Vi er en gammel linjeforening, men avviksskjemaet er relativt nytt. Det fungerer ganske bra, men vi merker at vi har et forbedringspotensial, sier Liodden.

Når det kommer til hva de ønsker å forbedre, peker Liodden blant annet på det å utarbeide faste retningslinjer som de tillitsvalgte kan lene seg på dersom det skulle bli aktuelt.

— Jeg har mine faste rutiner, men de tillitsvalgte har ikke hatt noen faste protokoller. Det er noe vi ønsker å utarbeide, sier Liodden.

Sunde forteller at siden det kan være både vanskelig og belastende for noen å melde fra om slike avvik personlig, ønsker HM Aarhønen å gjøre det enklere for studentene å si fra om ugrei oppførsel.

— Spesielt i fadderuken når det er mange nye studenter, kan det være vanskelig for styret å ha oversikt over det som skjer. Dersom det for eksempel er mye drikkepress, er det greit å kunne ha et sted man kan melde det inn, sier Sunde.

ERUDIO: Steine tar imot varslingssaker sammen med sitt styre.

Hver gjeng, undergruppe og komité har sin egen hovedtillitsvalgt, men det er Liodden som har hovedansvaret for varslene som kommer inn.

— Med en hovedtillitsvalgt i hver gjeng kan man ha bedre kontroll og få sikret at sakene følges opp, sier hun.

Når det kommer inn et avvik, er det viktig for Liodden å få oversikt over hva saken handler om, samt at vedkommende som har sendt inn varselet får være med i prosessen videre.

— Jeg skal på en måte ikke gå videre med det uten å få godkjenning fra den som sender

inn. Det er viktig at saken tilhører dem som har sendt inn varselet, sier Liodden.

Hvilke tiltak de setter inn, er avhengig av saken som kommer inn.

— Noen ønsker for eksempel bare å snakke og har egentlig ikke noe de vil ta videre. Da handler det om å gå til personen som har sendt inn varselet og høre hvordan de vil at jeg skal håndtere den.

Hun understreker at hun ikke er psykolog, men at hun kan være en samtalepartner og eventuelt henvise personen videre til noen med mer kompetanse og erfaring.

— Min oppgave er å løse små konflikter og starte dialog mellom partene, sier Liodden

Ikke alltid tydelig hvor man skal begynne

Halvparten av linjeforeningene svarte at leder og nestleder tar hånd om varslingssaker, mens den andre halvparten har utnevnte tillitsvalgte. Det er viktig at styret har klare rutiner på hvordan konflikter skal håndteres. Konsekvenser og håndtering av varslingssaker varierer fra linjeforening til linjeforening.

I Eureka, linjeforeningen for europastudier, forteller leder Ole Marcellius Sivertsen at ansvaret ligger hos nestleder. De har også tydelig rollefordeling innad i styret.

— Vi har fått inn i vedtektene at nestleder har ansvaret for å håndtere slike saker. Vi jobber for tiden med å lage vårt eget avviksskjema. Vi promoterer også ressursbanken sikresiden. no, sier Sivertsen.

Munkvik understreker at det er avgjørende at styrene har diskutert konfliktløsning i fredstid:

— Hver linjeforening har en formell struktur, så henvendelser bør gå til egnede ledd i styret. Her bør linjeforeningen internt ha snakket om prosedyren for konfliktløsningen.

Et potensielt personvernsproblem

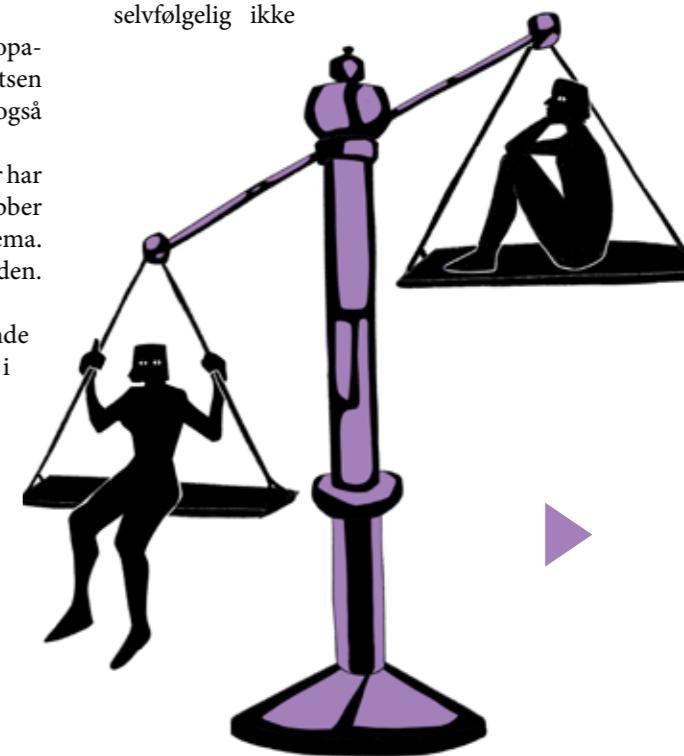
Munkvik anbefaler at linjeforeningene benytter seg av NTNUs varslingssystem. Noen linjeforeninger har egne avviksskjemaer på nettsiden sin, deriblant HM Aarhønen, Erudio og Mannhullet.

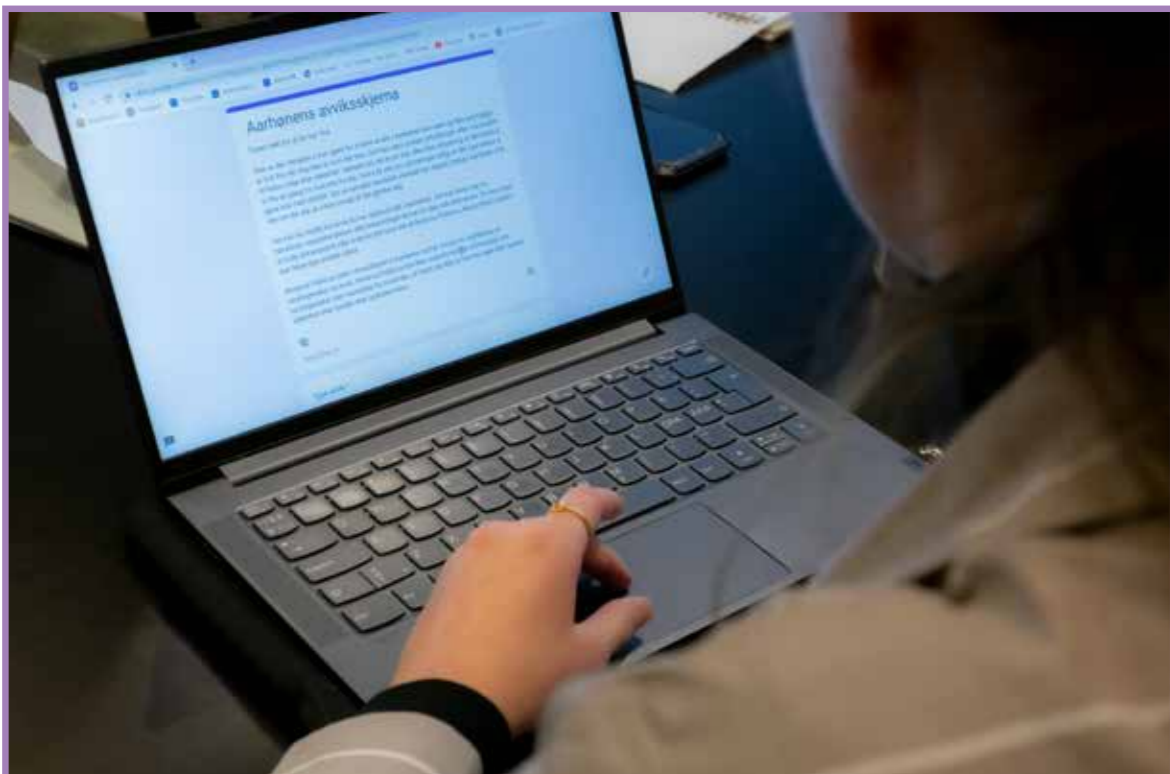
Munkvik er skeptisk til hvordan personvernet håndteres i slike skjemaer og spør seg hvordan linjeforeningene håndterer slike opplysninger.

— Det som er skummelt, er at man samler inn helseopplysninger som havner i et arkiv, sier Munkvik.

Velger man å stå frem med navn, er det krav om samtykke til lagring av personopplysninger. De som mottar skjemaet har da taushetsplikt. I Online, linjeforening for informatikk, forteller nestleder Robin Lund Sadun at deres skjema må besvares med navn.

— Skjemaet kan ikke besvares anonymt, men man kan alltså sende inn via en falsk e-postadresse. Dette er selvfølgelig ikke

I UTVIKLING: Flere linjeforeninger jobber med å utvikle egne varslings skjema.

optimalt, men grunnen til at vi likevel gikk for denne løsningen, var at vi mener det er viktig å kunne kontakte varsleren, slik at skjemaet ikke kan misbrukes.

Rådgiver Munkvik oppfordrer også varsleren til å oppgi navn.

– Anonyme varslingsaker er som Jodel. Det kan man gjøre lite med.

Munkvik oppfordrer studentene til å varsle gjennom Si fra-portal og bruke instituttens egne HR-avdelinger.

– Bruk dem som er profesjonelle i området, da de er nødt til å følge strenge krav til personvern som kan inneholde personspesifikke helseopplysninger, presiserer Munkvik.

Mulighet for strengere sanksjoner på studier under skikkethetsforskriften

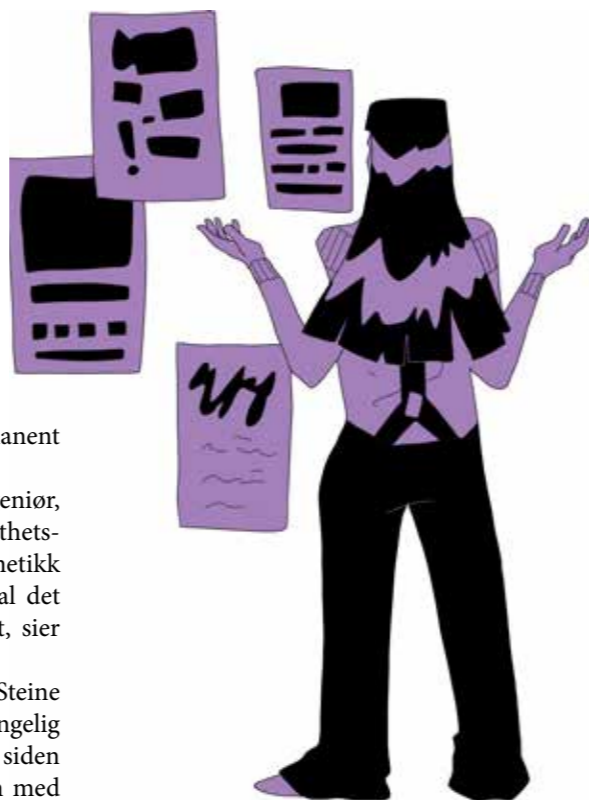
Relasjonelle yrker som lærer, psykolog, fysioterapeut og bioingeniør er underlagt skikkethetsforskriften. Dersom en student blir betraktet som uegnet for

yrket, eksempelvis grunnet seksuell trakassering og sjikanering, kan det ende med utestengelse fra selve studiet.

Flere linjeforeninger, deriblant HM Aarhønen, kan utestenge et medlem fra linjeforeningens arrangementer i en viss tidsperiode, men ikke med permanent virkning. I motsetning har Erudio, linjeforeningen for lektorstudenter på Dragvoll, vedtekter for permanent utestengelse av et medlem.

– De som for eksempel går ingeniør, faller ikke inn under skikkethetsforskriften. Si du studerer kybernetikk og består alle eksamener. Da skal det mye til å bli kastet ut av studiet, sier Munkvik.

Ifølge Erudios leder Jon-Emil Steine har varslings skjemaet ligget tilgjengelig på nettsiden til linjeforeningen siden våren 2022. Det er han, sammen med

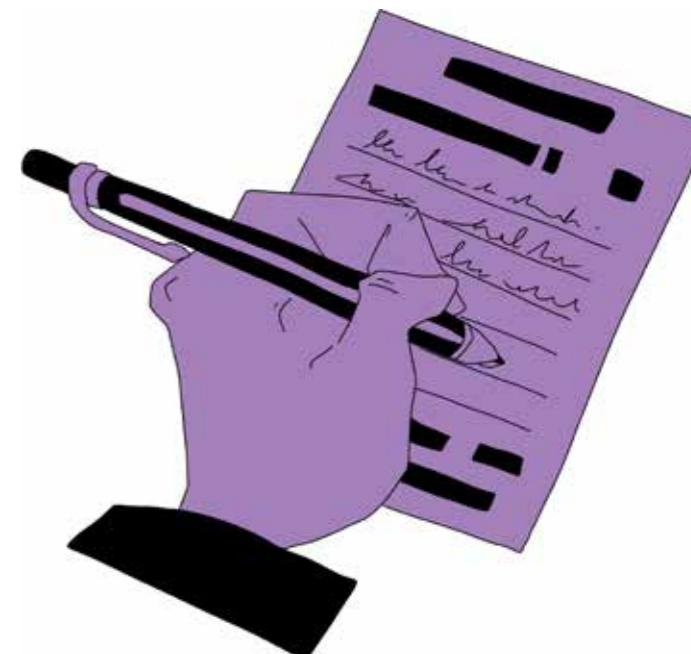

OPPLEVD NOE UGREIT SOM STUDENT?

Ressursbank for alle linjeforeninger:
sikresiden.no

Kontakt NTNUs varslings skjema via:
i.ntnu.no/sifra

Sit sitt lavterskel samtaletilbud:
sit.no/helse/våre-samtaletjenester

sitt styre, som tar imot varslings sakene som kommer inn.

– Det med personvern har vi ikke tatt stilling til, men det har vært jobbet med. Informasjonen lagres internt og hele styret har selvfølgelig taushetsplikt, sier Steine.

Skjemaene kan inneholde helseopplysninger eller beskrivelser av hendelser med tilknyttet navngivning. Slik rådgiver i Sit Espen Munkvik anbefaler, har NTNU sitt eget varslings skjema utarbeidede rutiner på personvern.

– Vi promoterer NTNU sitt skjema. Om man ønsker å melde om noe, tar man gjerne kontakt på e-post. I tillegg har vi hatt kurs med Sit, der vi har snakket med dem om slike saker, sier Steine.

En tredel av linjeforeninger skrev at de kunne utestenge medlemmer permanent fra linjeforeningen dersom to tredjedeler stemmer frem dette på en generalforsamling. Majoriteten av disse var studier under skikkethetsforskriften.

– Mistillitsforslaget på Samfundet har tydeliggjort problematikken. Varslingsaker har fått mer fokus siden vi startet opp varslings skjemaet. Jeg har følelsen av at det også får større fokus på møter med linjeforeningene på Dragvoll, sier Steine.

Han presiserer at det er viktig med god kontakt med både fakultetene og instituttene.

– Det er stor forskjell på kontakten vi har med dem, da vi er knyttet til seks institutter og to fakulteter.

Flere av linjeforeningene som Under Dusken har vært i kontakt med, arbeider kontinuerlig med hvordan de best kan håndtere varslingsaker.

– Vi setter veldig pris på at dette blir tatt opp. Vi jobber nå aktivt med å utbedre og skal forhåpentligvis få gjennom vedtektsendringer knyttet til dette temaet på vår neste generalforsamling, sier leder Norunn Kristensen i Theodor, linjeforeningen for arkeologi. **UD**

MOTE PÅ CAMPUS

DRAGVOLL I FARGER: Sander Westberg, Bekka Øveland og Cecilie Lund er ikke redd for å leke med farger, mønster og teksturer.

Er campusgangene en motemolo for ulike klesstiler? Dette mener studentene om klesstilene ved NTNU.

Tekst: Martine Louise Skulstad
Foto: Torstein Olav Eriksen

På Dragvoll tar det ikke lang tid før de første hklede lappetepper konvertert til handlenett og notatbøker observeres. Campusen gir en følelse av å bli dratt tilbake i tid og klesstilene man ser, passer godt med fortidens trender.

En gjeng studenter fra filmvitenskap uttrykker at det beste stedet å finne klær er nettopp i foreldrenes klesskap fra deres egen ungdoms- og studietid. Gjengen ser ut som om de er tatt rett ut av *The Breakfast Club*, med skinnjakker, rutete bukser, lekke strikkeklær og logogensere.

På hjørnet av Sito får vi øye på en lilla skyggelue i kosebamsstoff. Under skyggeluen er pedagogikkstudenten Sander Westberg. Sammen med Westberg er medstudentene Bekka Øveland, iført en unik mønster-

kombinasjon, og Cecilie Lund med en levende hårfarge. De opplever Dragvoll som kunstnerisk og livlig, hvor man stadig ser snekkerbukser, luftige klær, hjemmestrikkede gensere og hatter. Stilene på campus viser et bredt interessedepenn i tillegg til studier.

— Studiet man går på, kan nok påvirke hvordan man kler seg. På Dragvoll er det veldig mange stiler på én plass, mens for eksempel studenter på Gløshaugen kanskje har en mer profesjonell stil fordi det er vanlig i de yrkene de studerer, uttrykker Øveland.

På andre campuser vi besøkte var det en oppfatning om at dragvollstudentenes stil bærer preg av bruk-butikk, venstresidepolitikk, rare kreasjoner eller det andre ville beskrevet som utkledding. Det kan være hold i

teorien om at studentene ved Dragvoll kler seg mer alternativt, nettopp fordi studiene deres ikke krever krageskjorter eller labbfrakker.

— Det er positivt at stilen på Dragvoll ses på som litt spesiell. Det gjør det lettere å gå med det man vil, være seg selv og uttrykke det gjennom stilen sin, sier Lund.

Mer enn legefrakk og Birkenstock

Noe av det første vi ser på Kunnskaps-senteret på Øya, er mennesker med legefrakker og studentkort på hoften. Birkenstock-sandaler er derimot vanskeligere å snuble borti, til tross for at det er en kjent del av stereotypien, ifølge studenter ved andre campuser.

Campusen som huser NTNU i tillegg til St. Olavs hospital, har blant annet sykepleier-, folkehelse-, vernepleie- og bioingeniørstudier. Til tross for andre studenters inntrykk observeres det studenter i andre klær enn legefrakker og sterile papirantrekk. Det er et hav av slitesterke sekker som holder på store mengder bøker og kunnskap, men utenom det er klesstilen veldig ordinær og bærer preg av basisplagg i naturtoner. Jeg vil påstå at de deler stil med resten av studentmengden.

Vi treffer på noen medisinstudenter som forteller at studentene ved Øya i stor grad kler seg komfortabelt og praktisk, og at det går i gensere med logoene til linjeforeninger eller andre organisasjoner som studentene er medlemmer av.

Bortgjemt og hjemmekoselig

Til tross for at NTNUs campuser i stor grad er navngitte etter sin beliggenhet, er det få som vet hvor Tunga er. Campusen rommer studiene sosialt arbeid, barnevernspedagogikk og ergoterapi, for å nevne noen.

Studenter på Tunga forteller om campusen som et hjemmekoselig og trygt sted. Det kan jevnlig observeres fysioterapeutstudenter i treningsklær både for privat bruk og til praksis og klynger av linjeforeningsgensere for de ulike studiene. Generelt opplever tungastudentene vi snakket med at klesstilen deres har større fokus på komfort og varme, og at de store trendene kan observeres i små mengder.

— Man føler seg hjemme her og kan da oftere kle seg uten å tenke for mye over det. Det er helt greit å ta på seg det

man vil, uten å måtte føle at man må kle seg opp, sier sosionomstudent Marie Charlotte Vikedal.

Hun bærer en stolthet av å tilhøre helse- og sosialsektoren og mener at måten man kler seg kan påvirke relasjonen til dem man møter. Hun forteller også at tungastudentene skal jobbe tett på mennesker, og at studentene har en felles forståelse for at hvordan man kler seg påvirker oppfattelse og imøtekommelse. Det uttrykker også medstudenten Magnus Lorentsen Wikran.

— Kleskode er en vanlig ting, også for studenter. Vi reagerer på uttrykk, og ut fra yrket man skal inn i, forbereder man seg på flere måter enn kun det faglige. Da får klær mye å si, sier Lorentsen Wikran.

Gløsing i kikkerten

Er det mulig å se en gløsing på miles avstand? Observerer man rutete skjorter, allværsjakker fra Patagonia, Douchebagssekker og sponsede t-skjorter, kan det hende at du har truffet en gløsing.

Gløsingene kan ofte bli beskrevet som nøytrale i sine farger og å gå i ett med mengden. Dette blir motbevist når doktorgradsstudenten Fanny Skirbekk kommer gående i en ekstra synlig, grønn strikkegenser. Den ser varm nok ut til å overleve den verste vinterkulden.

— Det er linjeforeningen som har designet sin egen strikkegenser, sier hun.

Dette synes å ikke være en uvanlig måte å vise sin linjeforeningstilhørighet ved denne campusen. Skirbekk har begynt på en doktorgrad, men uttrykker at hun har et tydelig forhold til linjeforeningen for sivilingeniørstudenter ved energi og miljø, Emil, som hun tilhørte før doktorgradstudiene.

Når hun velger klær for dagen, må det være noe hun ikke er redd for å ødelegge på labb. Det samme forteller også studenter ved blant annet industriell design og bioteknologi,

Andre studenter ved campusen uttrykker at de ikke tenker særlig over det de går med, og at hovedkriteriet er komfort. Flere nevner at klærne de ser rundt seg, har en påvirkning på hva de selv velger å gå med.

Moteskjeletter i skap og blader

På tvers av campusene uttrykker studentene å stritte imot når stiler fra barndomstiden kommer tilbake. Likevel ender flere opp med å gå i slengbukser, heklede topper, brodert dongeri og ensfargede treningsdresser som 90- og 2000-tallet er kjent for.

Stilen går gjerne under navnet «Y2K» og har blitt tatt inn i varmen hos studentene i generasjon Z. Også

GLØSUNIFORMEN: Linjeforeningsgensere er det vanligste å se og kan tolkes som en egen uniform for de ulike studieretningene.

studentene i den yngre millennium-generasjonen tar deler av Y2K inn i egne motevalg. Om det er på grunn av at det er praktisk eller rent utseendemessig, er dog ukjent.

— Når jeg velger en ny stil, skal det mye til for at jeg går tilbake til det jeg har brukt tidligere, forteller audiologistudenten Kristine Herstad.

Tungastudenten opplever selv å ha en veldig allminnelig stil, men at hun også hopper på de største trendene. Hun refererer til å ha lagt såkalte «skinny jeans» på hyllen, og at hun har funnet sin nye trivsel i bukser med sleng. Hun er langt fra den eneste.

I tillegg til Y2K, har også stilen «Gorpcore» tatt studentmoten med storm. Denne har sin inspirasjon fra turklær, som allværsjakkene tydelig viser. Andre bestanddeler i Gorpcore er oppsvulmede jakker, fleeecklær,

DEN GJENGSES STIL: Trondheimsstudent er å se med strikkegenser, slitne sko og tunge sekker.

FILMSTUDENT: 70-tallet har tydelig funnet veien til Dragvoll, hvor flere stiluttrykk fra tiden er representert.

HJEMMESTRIKK: Linjeforeningen Emil har egen genser.

borrelås, posete gensere og bukser og sokker i sandalene.

— Man ser at det er ting man ikke trodde at skulle komme tilbake, de store trendene, kombinerer av ulike stiltyper og slikt, som har blitt skikkelig populære, sier Fanny Skirbekk.

Det er usikkert hvor interessen for gamle stiler kommer fra. Noen studenter uttrykker at det er et ønske om å være bærekraftig ved å kjøpe brukt, andre sier at det er avlastende for lommeboken. Noen nevner en økende bruk av gjenbruksbutikker og apper som Tise og finn.no som grunnen.

Det kan også være grunnet et ønske om å være nyskapende med stiler

man ikke har prøvd tidligere, og et forsøl på å skape en ny moteform med kombinerer av tidligere brukte plagg, som kan gjelde alle de ulike stilene som er populære nå. Det virker som at de yngre studentene sverger til Y2K og Gorpcore, mens de eldre bærer preg av 70- og 80-tallets garderober. Det ligger trolig noe i det å ta til seg stiler man selv ikke har opplevd i egen levetid.

Størst av alt er tilhørigheten

På tvers av campusene mener studentene at klær og mote påvirkes av og gjenspeiler kulturen man lever i og tilhørigheten man har. Studievalg og personlighet flettes sammen i hvordan

man ønsker å uttrykke seg, om det er for å skille seg ut eller føle seg som en del av et fellesskap. Hvordan man velger å gjøre dette, er en viktig byggesten for identiteten som skapes i studietiden.

Det som uansett er sikkert når det kommer til studentene i Trondheim, er at det sjelden kommer reaksjoner på klesvalget, uansett hva det måtte være.

— Ser man noen som går i noe spesielt, tror jeg man ofte finner en grunn til hvorfor man er kledd som man er, sier Magnus Lorentsen Wikran.

Studentkulturen er fullstappet av opplevelser og arrangementer med ulike temaer, og studentene er ikke redde for å vise hvilke festligheter de

BUKSER I SLENG: Kristine Herstad har byttet ut tette tette bukser med et løsere denim valg.

skal på. Klærne man går med, trenger dermed ikke være utelukkende for hverdagsbruk. Det kan også gjøre at man ikke er redd for å kle seg på mer alternative måter når forelesningen står for tur.

— Det er så mange arrangement som krever ulike former for oppkledding, så vi er vant til å se alle former for antrekk, om det er en spesiell stil som Y2K, kostymer eller studentergalla, fortsetter Lorentsen Wikran.

Stilene fra de ulike campusene kan skilles fra hverandre, men det er tydelig at aktuelle trender er å finne overalt. Gensere fra linjeforeninger og organisasjoner virker å være én av de største identitetsmarkørene og tilhørighetbevisene. Så man kan kanskje ikke skille campusene på studentmoten så lett fra hverandre likevel, da de samme stiler og klesplagg er spredd over alle av Trondheims campuser. **UD**

HJEMME PÅ TUNGA: Marie Charlotte Vikedal og Magnus Lorentsen Wikran mener det er en hjemmekoselig ønd over Tunga, og setter pris på muligheten til å være komfortabel på campus.

Når energidrikk blir vann

Fhi advarer mot farene ved å drikke energidrikk. Samtidig estimerer Sit at de skal selge 15 000 enheter til studenter de neste ukene.

TEKST: Sara Løtveit og Åsne Omland

HJELPER PÅ LESINGEN: Anker er blant de som tyr til energidrikk når eksamenstiden inntreffer. FOTO: Privat

– Man begynner å lure på om de rekker å drikke opp alt.

Mange tyr til energidrikk under perioder med lange dager med lesing og korte netter med lite søvn. Tiden som for oss studenter er bedre kjent som eksamensperioden.

Studenten Ulrik Garmark Anker er blant dem som bruker energidrikk som en måte å komme seg gjennom semesterets slutt på.

– Jeg blir mer våken og klarer å fokusere bedre når jeg jobber. Jeg gjør det for å prestere bedre på skolen.

Brekke forteller at det er mange som Anker. Han merker en voldsom økning i antall kjøpte energidrikker i eksamensperioden, spesielt nå som de også har kampanje på energidrikken Monster.

– På to-tre dager har vi solgt i underkant av 600 bokser. Sist vi hadde kampanje på Monster, solgte vi 3500–4000 bokser på to uker.

Det er ingen tvil at eksamensperioden betyr et økende behov for å holde seg våken, og at energidrikk blir brukt for å dekke dette behovet. Likevel er det mange som ikke har full forståelse for hvilken effekt energidrikk faktisk har på kroppen.

Påvirker søvnen

Anne Lise Brantsæter er seniorforsker ved Folkehelseinstituttet. Hun mener inntaket av energidrikker blant unge er bekymringsverdig. Dette er hovedsakelig fordi energidrikk er tilsatt store mengder koffein, som er avhengighets-skapende.

– Energidrikken kan dermed ha effekt på søvn, angst, hjerte, blodårer

og nervesystemet hos voksne, forklarer hun videre.

Brantsæter peker også på sukkerinnholdet som én av grunnene til at det har en negativ effekt på helsen.

– Sukkerholdig drikke kan bidra med unødvendig energi og vektøkning ettersom drikken gir liten grad av metthet og ikke fører til at man spiser mindre.

Hvor mye energidrikk som er for mye, avhenger av både individets alder og vekt, poengter Brantsæter. Hun forklarer også at man skiller mellom tålegrensen for søvnforstyrrelser og tålegrensen for generelle negative helseeffekter.

– Tålegrensen for søvnforstyrrelser er lavere enn den for generelle negative helseeffekter. Disse tålegrensene angis per kilogram kroppsvekt, sier hun.

Som tidligere nevnt drikker mange energidrikk for å kompensere for lite søvn, paradoksalt nok skal det med andre ord lite til for at energidrikk påvirker nattesøvnen negativt. Energidrikk selges som en løsning på et problem det selv kan være med på å forsterke.

Brantsæter forklarer at for søvnforstyrrelser er tålegrensen på 1,4 mg koffein per kilo kroppsvekt per dag for dem over 18 år. For en person som veier 60 kg, tilsvarer dette en liten boks (2,5 dl) energidrikk, og veier man 80 kg tåler man 3,5 dl. Tålegrensen for generelle helseeffekter for voksne er på 3 mg koffein per kilo kroppsvekt per dag, altså to små bokser om man veier 60 kg og tre små om man veier 80 kg.

Videre forteller hun at den nasjonale kostholdsundersøkelsen Norkost i 2010 kartla nordmenns inntak av koffein.

– Mer enn halvparten av de voksne fikk i seg mer koffein enn tålegrensen for søvnforstyrrelser, og de med høyt inntak overskred også grensen for generelle helseeffekter.

Løsningen på eksamenslesingen?

Anker er fullt klar over de negative helseeffektene som kan komme av energidrikk, men det er ikke noe som bekymrer ham.

– Det får jeg tenke på når det skjer, sier han og smiler.

Anker er blant dem som tyr til energidrikk når presset på skolen øker. Han går fra å drikke maks to i uken til opptil to om dagen når eksamenstiden inntreffer. Han føler at det hjelper på lesingen.

Å ty til energidrikk for å komme seg gjennom pensum er ikke noe Brantsæter fra Fhi anbefaler. Likevel er hun ikke overrasket over at energidrikkforbruket øker i eksamenstiden.

ADVARER: Brantsæter mener økt popularitet av energidrikk er en uheldig utvikling. Foto: Privat

– Det er lett å velge tilsynelatende raske løsninger. Energidrikk får oss til å føle oss mer våkne og konsentrerte og man kan oppleve en positiv effekt på kort sikt.

Brantsæter er fortsatt svært tydelig på at energidrikk ikke er veien å gå for slitne studenter som ønsker å studere mer produktivt. Hun ønsker heller at studenter prioriterer å ta pauser ved behov, planlegger dagene og sørger for tilstrekkelig med mat og søvn.

– Jeg vil heller anbefale å drikke en moderat mengde kaffe dersom man trenger noe å kvikke seg opp med. Kaffe vil ha samme stimulerende effekt, men drikkes i mindre mengder.

Tatt over for kaffen

Men kaffe drikkes ikke bare i mindre mengder, det drikkes også nå av færre. Energidrikk tar gradvis over for den trofaste kaffekoppen. Dette er noe Brekke har lagt merke til i kiosken på Dragvoll:

– Vi ser glidning over på at man bare kjøper energidrikke. Kaffe er ikke for alle og energidrikke treffer flere i større grad. Jeg brukte personlig lang tid på å vende meg til kaffe; energidrikk er lettere å like.

I Sit har de kaffeavtalen som gir studenter som er glad i kaffe mulighet til spare noen kroner på kaffen. Likevel ser han at kaffen har mistet sin posisjon:

– Energidrikk har nok passert kaffen i popularitet og vil kanskje til og med sette kaffen helt i skyggen etter hvert.

Brantsæter mener at fra et folkehelseperspektiv er det dårlig nytt at energidrikk tar over for kaffen. Hun peker på at forskjellen først og fremst ligger i mengden som drikkes.

– En stor kopp kaffe (2 dl) gir 80 milligram koffein, mens en boks energidrikk (5 dl) vil inneholde 160 milligram koffein, altså dobbelt så mye.

Hun forklarer videre at dette kommer av at energidrikk er mer letttdrikkelig enn kaffe, slik at man ofte ender med å konsumere mye mer koffein.

At energidrikk tar over for kaffe, er en trend man ser uavhengig av hvilken del av landet man bor i, og ikke minst hvilken campus man går på.

Gløshaugen drikker mest

– Generelt ser vi at det går bare mer og mer, kanskje for å holde ut lenger på skolen eller ta igjen tapt søvn hvis det lar seg gjøre, forteller Brekke.

Samtidig ser han at det mellom Dragvoll og Gløshaugen er det noe forskjell i kjøpevaner:

– Pengene sitter løsere på Gløshaugen. Der kjøper studentene mer per person på Sit-stedene. Man kan lure på om det kommer av at man har ulike studier på Gløshaugen enn her på Dragvoll.

Han tror også at kjønnsfordelingen på de to campusene har mye å si for hvilke typer energidrikk som blir kjøpt. På Dragvoll er det en høyere andel jenter i forhold til på Gløshaugen, hvor fordelingen er ganske jevn.

– Vi ser at spesielt jentene kjøper sukkerfritt og mindre kaffe. Mens guttene oftere unner seg sukkerdrikke og kaffe. Det gjør at når det er kampanjer på sukkerfrie energidrikker, så kan vi selge like mye som på Gløshaugen, selv om de har mange flere kunder enn oss.

Designet for å skape avhengighet

Kampanjer på energidrikke er noe Sit har jevnlig gjennom skoleåret, til tross for at ekspertene er klare i sitt svar på at energidrikk ikke er sunt. Sit skal være for studentenes beste, så det er verdt å stille spørsmål ved hvorvidt promotering og salg av energidrikke virkelig er for studentene alene.

– Det er noe vi alltid diskuterer i forkant av slike kampanjer. Vi prøver å balansere det med at vi har sunne alternativer som man også kan kjøpe. Så er det selvfølgelig en evig debatt, sier Brekke.

Når Sit kjører slike kampanjer, øker salget på energidrikk drastisk. I denne særdeles hektiske perioden for studenter, hvor kjøleskapet byttes ut med kantinen, vil Sit ha mer ansvar for hva studenter får i seg.

Anker er blant studentene som nyter godt av Sits tilbud. Han ser ikke på økt tilgjengelighet av energidrikke på campus som problematisk.

– Studenter er voksne og kan ta selvstendige valg, utdyper han.

En uheldig utvikling

Brekke forteller at for Sit handler det like mye om at de skal gi studenter tilbud på varer som de ellers måtte gått til nærmeste dagligvarebutikk for å kjøpe. På den måten gjør de varer som studenter uansett hadde kjøpt, mer tilgjengelige.

– Vi ønsker å ta utgangspunkt i hva studenter er villige til å kjøpe for en litt billigere penge.

Spør man Brantsæter mener hun derimot at det er kynisk at noen tjener penger på et produkt som ikke har noen ernæringsmessig verdi.

– Energidrikk er et produkt som ikke har et eneste nyttig næringsstoff i seg, men tvert imot er designet for å skape avhengighet.

Brantsæter ser på normaliseringen av energidrikk som en uheldig utvikling. Hun peker på den omfattende markedsføringen som en nærliggende forklaring til at populariteten på disse drikkene har økt de siste årene.

Til tross for advarsler fra Fhi og resten av helsenorge fortsetter trenden med energidrikk å øke. Foreløpig er det ingen tegn på at trenden kommer til å snu. Energidrikk er kommet for å bli, og skal vi tro tallene fra Sit, kommer energidrikken til å fortsette å strømme i årene til alle de eksamenstressende studentene. **UD**

STORT FORBRUK: Brekke forteller det er en voldsom økning i antall kjøpte energidrikker under eksamenstiden. FOTO: Privat

DAHLSVEEN
en del av mestergull

Den originale NTH-ringen for sivilingeniører og sivilarkitekter finner du hos oss.
Rask levering!

Olav Tryggvasons gate 24, Trondheim
www.gullsmeddahlsveen.no
Tlf.: 73 52 58 06

Under Dusken anmelder energidrikker

Som student går det gjerne noen liter energidrikk i semesteret. Inn mot eksamensperioden har vi testet de hyppigst observerte energidrikkene på lesesalen.

TEKST: Helge Isdal og Syver Røinaas
FOTO: Øyvind Imenes Sivertsen

Navn: Cult: Miami Ice
Pris: 24,90 på Bunnpris
Terningkast: 2

Miami Ice minner mye om spylervæske, bare med bitter limesmak og uten den vakre blåfargen. Dersom du savner de triste First-Price sitronisene du fikk som barn av ubemidlede foreldre, har du derimot mange gode minner i vente. Selv om drikken heter Miami Ice, har den bilde av en slags afterski-okse og blir produsert i Danmark. Et noe utydelig konsept, med andre ord.

Navn: Cult: Original
Pris: 24,90 på Bunnpris
Terningkast: 2

Cult: Original er illustrert med en Rorschach-test der konsumenten kan projisere et romvesen, en knyttneve, et hjerte eller et par lunger, avhengig av egne traumer. Væsken har en god bouquet og en farge slående lik den røde oxen. Foruten psykoanalysen har Original imidlertid lite å by på, for den utvannede smaken gir aller mest avsmak.

Navn: Monster Juiced: Mango Loco

Pris: 25,90 på Bunnpris

Terningkast: 4

Hvor denne energidrikken kom fra, aner vi ikke. Plutselig var den allemannseie og dukket stadig opp på diverse lesesaler. Etter årelang målrettet markedsføring mot gaming-miljøet fortjener folkene i Monster kudos for å innta Gløshaugen med samme bravur. Kanskje har bare gamingguttene begynt på datateknologi, men Monster-en har de uansett drasset med seg. Selve drikken smaker av utenlandsk juice, også kjent som sukker. Temaet for øvrig, det *mango loco-e* og boksens design, er kanskje utidsriktig kulturell appropriasjon av de døde, men det virker ingen å ha plukket opp enda, så da gjør vi ikke et stort poeng ut av det.

Navn: Nocco: Sunny Soda

Pris: 31,50 på Rapido

Terningkast: 1

Gjennom målrettet reklamering har Nocco i lang tid forsøkt å selge seg inn som *de sunnes* energidrikk. Men der de stolt flatter seg med et lavt kaloriinnhold, er innholdet ellers av den begredelige sorten. Deres Sunny Soda skal visstnok smake «søt fersken og sylrlige bringebær». Det er løgn. Du finner verken smak av fersken, bringebær eller solskinn i denne livløse energidrikken. De kostholdsopptatte i befolkningen har allerede et ganske platt og smakslost matliv, med brokkoli, ris og tørr tørr kylling hver bidige dag hele året, så litt smak hadde de nesten fortjent.

Navn: Red Bull: The Red Edition

Pris: 16,90 på Bunnpris

Terningkast: 1

Hvilken markedsføringsundersøkelse var det som tilsa at det var etterspørsel for en energidrikk med vannmelonsmak? Denne er faktisk helt grusom. Den ser ut som, lukter og smaker som smeltet gelé. Kanskje vaniljesaus hadde løftet smaken? Det er uansett en dårlig forutsetning for en energidrikk å skulle komme med tilbehør, og der Red Bull vanligvis er greit på ballen, må The Red Edition beskrives som et reall sleivspark i feil retning.

Navn: Burn: Original

Pris: 27,50 på Bunnpris

Terningkast: 5

Denne ungdomsskoleklassikeren er for mange mer av en nostalgitripp enn en sjelsettende smaksopplevelse. Burn smaker søtt. Fryktelig søtt. Men mest av alt smaker den nettopp Burn. «Since the Stone Age our greatest ideas have been born around fire, and so too was BURN energy!» står det bakpå boksen. Det er lenge siden steinalderen, men det begynner jaggu å bli noen år siden ungdomsskolen også. Vi tar en slurk Burn og mimrer tilbake til en tid forut Blackboard, Bodegaen og hele studentkjøret.

Navn: Red Bull: Original.

Pris: 19,90 på Bunnpris

Terningkast: 3

Red Bull holder seg for gode for Westerdals-forfattede slagord på boksene og lener seg heller på en årelang reklamekampanje som involverer alt fra snowboard til klippestup for å selge fjortisbrusen sin. Når du vandrer inn på lesesalen, ønsker Red Bull at du skal føle deg som en toppidrettsutøver og en våghals, mens du i realiteten bare er en smått alkoholisert, arbeidssky student. De som ikke lar seg lure av denne placeboen, innser imidlertid at Red Bull smaker helt ok.

Navn: Monster Energy: Ultra

Pris: 25,90 på Bunnpris

Terningkast: 3

Det ligger kanskje i energidrikkens natur å være søt. Men gud bedre, Monster Energy: Ultra er så søt og skarp i smaken at emaljen virker å etse bort fra tennene i møte med den første dråpen. Det er godt gjort, all den tid Ultraen er sukkerfri. Det umiddelbare *kicket* drikken har, gir seg derimot raskt, og idet du setter boksen fra deg, har ettersmaken for lengst trådd inn i rekken av svunnen tid og glemte minner.

Navn: Powerking Energidrikk (med sukker)

Pris: 12,90 på Bunnpris

Terningkast: 6

Denne lille rakkeren er en stadig favoritt hos den fattige student. Den lukter Red Bull. Den smaker Red Bull? Er det egentlig Red Bull? Fattigmanns-Red Bull? Som faktisk er bedre enn Red Bull-en selv? Prisen er studentvennlig, særlig hvis du benytter deg av Bunnpris sine stadige tilbud og ikke har noe imot å se ut som en energidrikkavhengig faen mens du drasser med deg to-tre 24-boksers-brett på vei ut døra. Dommedag nærmer seg med stormskritt, så det er bare å fylle opp til takhøyde inne på det syv kvadratmeter store rommet ditt. Det har vi gjort!

Aspirerende spillutviklere går en usikker fremtid i møte: – Jeg er redd jeg må flytte fra venner og familie

Informatikkstudentene Kristoffer Leyton og Torbjørn Stakvik ønsker å bli dataspillutviklere, men et manglende norsk arbeidsmarked kan sette en stopper for drømmejobben.

TEKST: Kristin Bjørge Hovde
FOTO: Dina Bråthen

I et grupperom på toppen av Elektrobygget på Gløshaugen sitter en gjeng og stirrer konsentrert på hver sin data-skjerm. Studentene er en del av den relativt nye studentorganisasjonen Immerse, hvor de driver med spillutvikling. Enkelte jobber med lange linjer med kode, men stemningen er likevel lett, og det er særlig to stykker som latteren sitter ekstra løst hos.

–Det ser jo bra ut, det der, sier Leyton og peker mot et hårete vesen på et ellers tomt Microsoft Paint-dokument.

Stakvik, det lodne monsterets skaper, ser likevel skeptisk ut i møte med kreasjonen.

–Vi kan alltså fikse litt på det i Photo-shop, legger Leyton til og ler bekymringsløst.

Det er ikke uten hensikt at de to kameratene tester ut spillutvikling på fritiden. Å få en jobb som spillutvikler er noe begge to gjerne vil.

–Spillutvikling lar meg kombinere flere av hobbyene mine, og det var

slik jeg ble hekta på programmering, forteller Leyton.

Stakvik fikk øynene opp for spillutvikling da han hadde et fag i det på videregående og siden da har det vært drømmejobben.

–Akkurat nå tror jeg egentlig ikke at jeg kunne tenke meg å bli noe annet enn spillutvikler, forteller Stakvik.

Dette på tross av de ganske usikre karrieremulighetene Norges spillbransje har å tilby for øyeblikket. Selv om både Norsk filminstitutt og Kulturdepartementet støtter spillutvikling med stadig mer penger, føler ikke Leyton og Stakvik seg helt trygge.

–Jeg vil veldig gjerne bli spillutvikler, men jeg synes det virker usannsynlig å få en sikker jobb rett etter utdanningen. Da vil jeg heller bli en mer dreven programmerer først, sier Leyton.

Den norske dataspillbransjen mangler store selskaper som kan gi en stabil jobb for aspirerende spillutviklere – et tilbud nabolandet vårt lettere kan tilby.

–Sverige har jo mange store spill-selskaper som sikkert kan gi en tryggere jobb, men livet mitt er jo her i Norge, forteller Leyton.

Dette mener Stakvik kan skape en ugunstig trend for den norske spillbransjen.

– Når Sverige allerede har et tryggere arbeidsmarked for spillutvikling, så kan det hende at færre har lyst til å bli værende i Norge for å drive bransjen fremover her. Det kan bli en ond sirkel, sier han.

Indiekultur og sultekunstnere

Noen tør likevel å satse i Norge. Én av dem er Christer Rebni, som stiftet spill-selskapet Studio Gauntlet sammen med studiekamerat Alexander Jonassen.

–Jeg skjønner godt at det kan virke som et usikkert yrke. De fleste spill-selskapene i Norge er startups, sånn som vårt. Vi kan gå konkurs om et

INDIEMILJØ: Den norske spillbransjen består i stor grad av små spill-selskaper.

halvt år, men det er litt sånn startups fungerer, forteller Rebni.

Mye av den norske spillbransjen består i stor grad av slike «indieselskaper». Dette er studioer som ikke er tilknyttet større spill-selskaper, noe som kan resultere i en større kreativ frihet, men også en mer usikker økonomi.

–Vi er heldige som har fått en del offentlig støtte, men vi har lært at vi ikke kan lene oss for mye på det, sier Rebni.

Han synes det er synd å høre at Stakvik og Leyton er redd de må utelands for å få seg trygge jobber i bransjen, men det er likevel noe han forstår.

–Det svenske arbeidsmarked har på en måte en sirkulær økonomi: Hvis et spill-selskap går konkurs, er det kanskje lettere for de ansatte å få ny jobb i et annet studio. I Norge er det nok vanskeligere.

Rebni funderer også over om den norske spillbransjen kan virke mer utrygg enn den egentlig er.

–Det eksisterer en idé om at den norske kunstneren er et ensomt geni som kun lager kunst for kunstens skyld, ikke for pengene. Det tror jeg har blødd litt inn i spillbransjen vår også. Kanskje man tror at det ikke satses på

kommersielle spill-suksesser i Norge nettopp på grunn av denne idéen, sier han.

Fag som inspirerer

De to grunnleggerne av Studio Gauntlet studerte industriell design sammen på NTNU. Deres interesse for spillutvikling ble vekket for alvor da de på masternivå hadde et fag i spill-design. –Jeg tror det var Trond Are Øritsland som fikk sneket inn det faget. Det var i hvert fall veldig gøy og vi bestemte oss for å ta arbeidet vi gjorde der videre inn i masteren vår, forteller Rebni.

Øritsland er førsteamanuensis ved Institutt for design og driver fortsatt faget som inspirerte hans tidligere studenter til å bli spillutviklere. Han kan fortelle at formålet med faget er å tilby studentene en bred designutdanning. Målet er ikke nødvendigvis å trene opp aspirerende spillutviklere og det er heller ikke lagt noen planer om å tilby flere slike fag.

–Datspillutvikling er et tverrfaglig arbeid som burde forankres i flere disipliner. Vi er en slik gjeng ved NTNU som møtes i blant, men det har ikke blitt diskutert et felles initiativ om spillutvikling på mange år fordi vi trives godt i hvert vårt fagområde. Det

mangler rett og slett en primus motor, forteller Øritsland.

Både Leyton og Stakvik kunne gjerne tenke seg å ta et slikt fag, men foreløpig vet de ikke om noen de kan ta på bachelornivå.

–Fagene på informatikk er spennende hvis man vil lære å programmere og er interessert i hvordan en data-maskin fungerer, men de er kanskje ikke så relevante for spillutvikling, sier Leyton.

Selv om spillutviklingsinteressen foreløpig ikke kan forankres i utdanningen til de to informatikkstudentene, mener Rebni det likevel er håp for aspirantene.

–Studietiden er en fantastisk tid hvor du er ganske trygg og kan gjøre akkurat det du vil. Mitt råd vil nok være å bruke den tiden for det den er verdt, og om du er heldig, så kan det jo hende at du lager noe som kan bli en jobb etterpå, sier han.

Fremtidens spillutviklere

Det er vanskelig å komme med en fasit på hvordan Norges spillbransje skal kunne vokse seg like stor som Sveriges. Hverken offentlig støtte eller faglig styrke kan garantere at et spill som blir produsert, kommer til å selge godt nok.

DRØMMEJOBBER: Leyton og Stakvik elsker å lage dataspill. FOTO: Kristin Bjørge Hovde

INDIEMILJØ: Den norske spillbransjen består i stor grad av små spillsselskaper.

–Det første spillet vi ga ut, ble kanskje ikke den suksessen vi hadde håpet på, men vi tar med oss den erfaringen videre inn i utviklingen av vårt neste spill, forteller Rebni.

Han mener også at aspirerende spillutviklere vil dukke opp uansett om NTNU tilbyr fag eller ikke.

–Selv om for eksempel informatikk ikke har et spillfag, så vil nok studentene som er interesserte i spillutvikling sitte på fritiden sin og eksperimentere med det likevel, mener Rebni.

Slik begynte nemlig historien til Immerse. Det var noen nysgjerrige søk på nettet som ledet Leyton fram til spillutvikling.

– Jeg hadde opprinnelig lyst til å lage 3D-kunst, men da jeg så videoer av folk som brukte modellene til å lage dataspill, fikk jeg veldig lyst til å prøve det, forteller Leyton.

Da Leyton begynte på informatikk, ønsket han å lage et tilbud for flere som delte hans engasjement for spillutvikling.

–Jeg hadde en del erfaring med spillutvikling fra før av og synes det er gøy å lære bort ting til andre, forteller Leyton.

Med fokus på læring og samarbeid har Immerse som mål å skape et lavterskeltilbud hvor man kan lære seg spillutvikling og lage dataspill sammen med andre.

–Vi har såkalte «noobs», som er dem som ikke kan så mye om programmering eller spilldesign. Når man har lært litt mer, blir man med resten av gjengen for å jobbe med et større prosjekt, sier Leyton.

Men det er ikke kun programmering som står i fokus. Ettersom dataspill inneholder ulike komponenter, kan

hver og én få lov til å jobbe med det de har lyst til.

–Vi har blant annet en 3D-designer og én som lager musikk, så man kan jobbe med det man liker, forteller Leyton.

Nå for tiden jobber de med et digitalt brettspill. Spillet er basert på et fysisk brettspill som en av utviklerne sin far lagde til han i 18-årsalder.

–Det heter *Kampen om Hermannia*. Du kan jo gjette hva han heter, sier Leyton og ler.

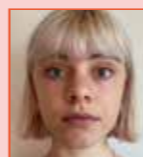
De to aspirerende spillutviklerne er svært fornøyde med hvordan grafikken ser ut så langt og ser frem til å jobbe videre med spillet.

–Vi har fått lagd kartet, og så skal vi få på plass noen borger og slikt etter hvert. Det er veldig kult å se spillet ta form, forteller Leyton og smiler bredt.

UD

La fanfiction leve!

Men på nettet – der den hører hjemme.

KJERSTI ELINE STUEN
Kulturjournalist i Under Dusken

ILLUSTRASJON: Lea Lauvland Longva

Du lurer kanskje på hva bøker som *Fifty Shades of Grey* (2011), *The Love Hypothesis* (2021) og *After* (2014) har til felles? I tillegg til uoriginale plott og påfallende popularitet, stammer de alle tre fra fanfiction. Hvorfor det å utgi fanfiction har blitt en trend, er vanskelig å forstå. Slike fortellinger lever et godt liv på nettet. Å flytte fanfiction over til bokmarkedet er et utrolig dårlig og unødvendig valg.

Forutsigbarhet og nostalgi er det som selger fanfiction. Du kan lese om karakterer og verdener du allerede kjenner. Hver fortelling har en rekke tagger der alt fra sjanger til hvilke sexposisjoner karakterene benytter seg av, blir inkludert. Slik får du tak i akkurat det du ønsker. En kollega av meg sammenlignet det med hvordan

porno kategoriseres. Dette er passende ettersom både fanfiction og pornografi er felt som bør holde seg der de hører hjemme: på internett.

Men er ikke flere anerkjente bøker egentlig fanfiction? Hva med James Joyces *Ulysses* (1920) som tar utgangspunkt i Homers *Odysseen*? Eller serien om Percy Jackson som stjeler fra gresk mytologi? Tyveri ikke er noe nytt innenfor litteratur, men fanfiction-kulturen som har oppstått og utviklet seg på internett, er likevel noe annet. Mesteparten av dagens fanfiction fokuserer på å tilfredsstille et publikum som vet nøyaktig hva de har lyst på. Karakterer blir typer, plottet blir en rekke troper og verkene blir ufattelige forutsigbare.

Det er lett å snuse ut hvilke bøker som startet som fanfiction. Du merker at de

vil oppfylle en spesifikk leserfantasi. I *Fifty Shades of Grey* og *After* er det den hjelpeløse jomfruen med kritisk personlighetsmangel som forelsker seg i en drittsekk med mørk fortid. *The Love Hypothesis* går et skritt lenger og inneholder flere refe ranser til egne troper.

Bokmarkedet er allerede overveldende. Det er ikke nødvendig å publisere fortellinger om en pseudo-Harry Styles som dekker til sine sinneproblemer med å gi gode orgasmer, som er plottet i *After*. På internett tar algoritmer seg av sorteringen, og man kan scrolle gjennom så mange rockestjernefantasier som man ønsker. En slik detaljert sortering finnes ikke i virkeligheten.

Resultatet av å slippe fanfiction inn på bokmarkedet blir forutsigbare bøker fylt av troper og endimensjonale karakterer. Disse bøkene er ikke verdige bidrag til et allerede blomstrende bokmarked. Fanfiction gjør det bra på nettet. La den bli der.

NYE BRILLER OG KONTAKTLINSER?
VI HAR STUDENTRABATT!

interoptik
Sjøhaug & Sande

THS. ANGELLS GT. 22, TRONDHEIM. TLF. 73 99 04 00

Enda en litteraturpris?

Det stemmer! Her er alt du trenger å vite om bibliotekenes nye litteraturpris.

TEKST: Kjersti Eline Stuen | FOTO: Øyvind Imenes Sivertsen

I dag er det slett ikke så lett å ha oversikt over litteraturverdens mange priser. Overalt i bokhandlere og på biblioteket finner du klistremerker, undertitler eller skilt som reklamerer for prisvinnende litteratur. Havet av litteraturpriser er overveldende og mangfoldig. Nå kaster bibliotekene seg også ut på dypet. Bibliotekets litteraturpris deles ut for første gang i 2022 og skal gis ut årlig.

En pris for lånerne

– Det er helt naturlig at bibliotekene har sin egen litteraturpris, forteller biblioteksjef Jannicke Røgler ved Trondheim folkebibliotek.

Hun anerkjenner mengden av litteraturpriser som allerede eksisterer, men påpeker at ingen av de eksisterende prisene har blitt delt ut av bibliotekene

Selve initiativet til prisen kommer fra landets åtte største bibliotek, og særlig Sølvberget i Stavanger. Ansatte ved disse bibliotekene har satt sammen en liste med ti ulike bøker. De leseglade har fått muligheten til å stemme på sine favoritter frem til 24. oktober.

– Dette er også lånerne sin pris, sier bibliotekar ved Trondheim folkebibliotek og medlem i litteraturprisens prosjektgruppe, Brit Karen Einang.

Bibliotekar Veronica Talgø ved Trondheim folkebibliotek nikker og sier seg enig. Hun sitter også i prosjektgruppa.

– I år har 200 bibliotek meldt seg på kampanjen. På sikt vil vi at dette skal være en pris for alle landets bibliotek, forteller Talgø.

NY LITTERATURPRIS: (fra venstre) Veronica Talgø, Jannicke Røgler og Brit Karen Einang gleder seg til utdelingen av bibliotekenes litteraturpris.

ENTUSIASTISKE ANSATTE: Ansatte ved Trondheim folkebibliotek snakker varmt rundt den nye prisen.

Bestselgerskap

Bibliotekene jobber med å fremme litteraturinteresse blant befolkningen. Bibliotekarene formidler tekst på daglig basis. For at en bok skal kunne nomineres til prisen, må den være voksenalder og ha blitt utgitt på norsk i løpet av de siste fem årene.

– En bok sin levetid er i dag ganske kort. Vi hiver oss over bestselgerne, og etter et par år er veldig mange bøker glemt. Med denne prisen øker vi levetiden på de bøkene som er virkelig gode, sier Røgler.

Målet er at nominasjonslisten skal løfte frem et bredere spekter av litteratur. Bøker som fortjener mer publisitet eller kanskje gikk under radaren skal få muligheten til å skinne.

– Vi er ikke bare opptatt av nye bøker, sier Talgø med et smil.

De utvalgte

Nominasjonslisten har et variert innhold med titler utkommet fra 2017 til 2021. Listen inkluderer tegneserien *En frivillig død* (2018) samt *På jorda er vi glimtvis vakre* (2019) og *Kjærlighetens Antarktis* (2019), som er oversatte verk.

– Forfattere og lesere er begge preget av tiden vi lever i, forteller Røgler.

Hun mener at dette kan merkes på nominasjonslisten, gjennom at flere av bøkene er litt tunge eller dystre. Flere

av bøkene problematiserer samtiden. *Eg snakkar om det heile tida* (2018) omhandler rasisme i hverdagen og *Ekko. Et essay om algoritmer og begjær* (2021) undersøker hvem vi blir i møte med sosiale medier.

– Dette er også det første året vi ansatte stemmer frem bøker. Det er naturlig at sterke, skjellsettende romaner blir trukket frem i første omgang, forklarer Talgø.

Videre mener hun at det kan bli spennende å se hvordan bibliotekarene kan påvirke listene i årene fremover.

– Kanskje kan vi trekke frem flere små, lokale forfattere som ikke er så populære i andre byer, sier hun.

Økt leseglede

Trondheim folkebibliotek har merket god respons på annonseringen av prisen.

– Bøkene har vært jevnlig utlånt og vi har vært nødt til å bestille inn flere utgaver, forteller Talgø.

Trondheim folkebibliotek har brukt prisen og de nominerte bøkene i flere arrangementer. I tillegg har de samarbeidet med de andre storbybibliotekene om en podkast der de snakker om bøkene.

– Vi håper at så mange som mulig har stemt, sier Einang.

Årets nominerte bøker:

Emily Forever (2021) av Maria Navarro Skaranger

Ekko. Et essay om algoritmer og begjær (2021) av Lena Lindgren

Skabelon (2020) av Malin C. M. Rønning

Er mor død av (2020) av Vigdis Hjort

På jorda er vi glimtvis vakre (2019) av Ocean Vuong

Kjærlighetens Antarktis (2019) av Sara Stridsberg

Når landet mørkner (2018) Tore Kvæven

Eg snakkar om det heile tida (2018) av Camara Lundestad Joof

En frivillig død (2018) av Steffen Kverneland

The Hills (2017) av Matias Faldbakken

En pris i utvikling

– Dette er en pris som skal finne sin form og utvikle seg, forteller Røgler.

Vinneren av prisen vil motta en statuett utformet av kunstneren Kjell Erik Killi Olsen.

– Den største premien vil likevel være å bli lest av bibliotekets mange lesere, påpeker Talgø.

Årets vinner vil bli annonsert 30. november. Røgler, Talgø og Einang gleder seg til å se hvem som til slutt går av med seieren. De er også spente på å se hva som ligger i litteraturprisens fremtid.

– Vi vil at dette skal være en pris som skal leve lenge, sier Røgler avslutningsvis. **UD**

Suppekraft med superkraft

Trendy tradisjonsrett frå Japan har innteke Trondheim

TEKST OG FOTO: Guro Underdal Hermansen

KOIE

Thomas Angells gate 1
180-200 kroner for hovedrett

I det nyoppussa lokalet i Thomas Angells gate 1 sit folk krokøyde langs vindusrekka og slurpar. Eit titals spretne nudlar vert manøvrert inn i svoltne gap ved hjelp av to spisepinnar. Etter stor suksess i Oslo har ramenkjeda Koie kome til Trondheim, og ut frå køen på utsida å døme, er trøndarane viljuge til å dyppe barten i ei anna kraft enn sodd. Menyen er sett saman av velkjende japanske supper. I løpet av dei fire vekene Koie har halde ope, står tonkotsu som bestseljar.

Tonkotsu har ei tjukk, ljøs kraft og er dandert med vannkastanje, store maiskorn, solgule egg, kjøtskiver og eit lite berg av strimla fersk vårlauk. Det heile er omgjeve av tital med semitynne kveilar av nudlar, som teke frå ein Studio Ghibli-film. Sjølv hovudingrediensen – nudlane – er spenstige og tiltrekkjer seg smaken frå krafta utan å bli soggy. Kveilane er gummiaktige på spisepinnen og ettergjevande i møte med tennene.

Suppekrafta er fyldig og feit og glir friksjonsfritt ned i systemet, slik ein ynskjer pensum kunne gjort. Ho har eit velkjent og folkeleg hint av svin og byr på lite utfordring i både konsistens

og smak. Temperaturen er like under kokepunktet og varmar heile tarmsystemet frå innsida. Saman med dei delikate, skorne kjøtskivene som ligg lent opp mot sida av skåla, er det ikkje langt frå sundagsmiddagen hjå bestemor.

Det er likevel noko overraskande i den djupe skåla. Store, gule maiskorn ligg og badar i havet av kraft og er som ei søtleikfull bombe mellom jekslane. Eit perfekt popp frå ei råvare som elles kan verke ganske stusseleg. Litt gøymt og gløymt inneheld Tonkotsu også skiver av vannkastanje. Skivene trekkjer godt til seg smaken frå krafta, men gjer lite ut av seg utover konsistensen. Vårlauken breier seg utover og bidreg til ein skarpare smak. Strimlane tilfører ein essensiell friskleik og sprø, krisp konsistens. Høgdepunktet med retten er utvilsamt det silkemjuka egget, som

duppar i den varme krafta og tek til seg alle smakane. Konsistensen og smaken er upåklageleg. I tillegg til å ha valet mellom seks hovudrettar til snaue tohundrelappen, byr Koie på ei rekkje siderettar som er spanande å prøve, men ikkje naudsynte for å verte mett.

Det er lite å klage på hjå Koie. Den nyopna restauranten serverer gode rettar med rette konsistensar innanfor budsjettet og er perfekt som hipp trøstemat. Ein kan frå eigne preferansar velje om ein treng omsorg i form av utfordringslaus rett som tonkotsu, eller om ein treng noko som sparkar litt, til dømes tantanmen, som har raudleg fiskebasert kraft med chiliolje. Lydnivået i lokalet kan bli litt overdøyvande, og høgda på stol og bord samsvarer ikkje, så av omsorg for eigen ryggrad bør ein ikkje nyte den sjølvmedlidne suppa for lenge.

KULTURKALENDER

Vil du bli kul og kulturell? Finn ut hvor og når her!

22. november – 10. januar

PRATING, KOS OG LATTER:

24. NOVEMBER

MARTIN BEYER OLSEN: ANALOG CHAMPAGNE

Hvor? Byscenen. Når? 18:00

Martin Beyer Olsen er en av Norges mest respekterte komikere, og har nettopp solgt ut Oslo Spektrum sammen med podkastkumpan Lars Berrum. Disse gutta er norgesmestere i å blande den høyeste høykulturen med den absolutt laveste lavkulturen. Analog Champagne er Beyer Olsens første soloshow, og det er jo vanskelig å si hva man skal få servert. Men moro blir det.

6. DESEMBER

HUNDEKOS MOT EKSAMENSNERVER

Hvor? Østbyen Frivillighetssentral. Når? Tirsdag og onsdag 10:00–15:00

Kjenner du eksamenstiden tære på alt som er igjen av skallen og skrotten din? Lad opp med et møte med søte hunder som ikke vet hva verken flervalgseksamen, Inspira eller fosskoking er. (Du trenger det, jeg ser det på deg).

14. DESEMBER

ANNE B. RAGDE: MUTTRA OG MEG

Hvor? Trondheim folkebibliotek, Kulturtorget. Når? 19:00–21:00

Ta en pause fra eksamenslesingen og hør på Anne B. Ragde prate om moren sin. Grunnlaget for samtalen er den nye boken *Muttra og meg*, en bok som kanskje er like fargerik og humoristisk som forfatteren selv.

KUNST:

19. DESEMBER

YOUR GAZE MAKES ME AV WENDIMAGEGN BELETE

Hvor? Trondheim senter for samtidskunst. Når? Ukentlig onsdag til søndag frem til 12:00–17:00

Klar for nye inntrykk? Som er helt gratis? Trøndelag senter for samtidskunst stiller ut «Your Gaze Makes Me» av Wendimagegn Belete helt frem til 19. desember. Installasjonen har en størrelse på fem ganger åtte meter og Belete bruker materialer som tre, dyreskinn, metall, horn, fjær og perler. Fra onsdag til søndag klokken 12 til 17 kan du, som det dannede mennesket du er, iakttå og bedømme dette stykket høykultur.

FILM:

30. NOVEMBER

THE SEARCHERS PÅ CINEMATEKET.

Hvor? Cinemateket. Når? 20:15.

Dersom du er lei middelmådige Netflix-serier og ønsker deg litt høykulturell kapital, smeller Cinemateket opp westernklassikeren *The Searchers* tre ganger gjennom november. Filmen fra 1956 byr på klassisk westernikonografi med storslåtte landskap, hester og pistoler. Og mannen som er for kul til å gå og snakke samtidig, John Wayne.

7. DESEMBER

STRIKKEKINO MED LOVE ACTUALLY

Hvor? Prinsen kino. Når? 18:00.

Liker du å strikke? Og liker du *Love Actually*? Prinsen kino byr opp til middelmådig julefilm til lyden av klirrende strikkepinne. Filmen har du sikkert allerede sett, men dersom du vil møte likesinnede som også liker filmen sin med stadige forstyrrelser, er strikke kino den perfekte filmopplevelsen.

MUSIKK:

27. NOVEMBER

ADVENTSKONSERT MED TRONDHJEMS KVINNELIGE STUDENTERSANGFORENING

Hvor? Storsalen. Når? 17.30 og 20.00

Første søndag i advent ringer Samfundets kvinnekor adventstiden inn med to konserter i Storsalen. Alle synes kormusikk er koselig i julen, og denne tradisjonsrike konserten pleier alltid å være et høydepunkt i den mørke og iskalde trondheims vinteren.

3. DESEMBER

JULENATT I BORGEN MED TRONDHJEMS STUDENTERSANGFORENING

Hvor? Hovedbygningen, NTNU. Når? 18:00, 20:00 og 22:00.

Mer kor! Samfundets mannskor synger julen inn, og det hele tre ganger på rad! Dette skjer i selveste Hovedbygningen på NTNU Gløshaugen. Har du ikke hørt korsang i aulaen før, bør det absolutt oppleves, og her har du en gylden mulighet til nettopp det!

8. DESEMBER

JULEKONSERT MED KNAUSKORET OG S. MØLLER STORBAND

Hvor? Byscenen. Når? 18:15

Samfundets to gladeste gjenger inviterer til julestemning på Byscenen og frister med kjent juleropertoar og det de kaller nye tilskudd til julesangrekken. Vi vedder på at det blir en jovial og trykkende trivelig affære.

Lyden av Palestina

«Gudfaren» til Ramallahs undergrunnscene snakker ut om overlevelse og kunstnerisk arbeid i et okkupert Palestina.

TEKST: Magnus Rygge og Simen Almaas | FOTO: Johannes Garthland

Klokken er bare fire, men ned den skeive trappa mot Lokals klubbscene dirrer det i veggene av tung, brutal bass. Bak den ene søylen skimter vi så vidt Muqata'a, mannen som sies å være selve gudfaren innenfor undergrunnscenen i Ramallah, Trondheims palestinske vennskapsby. Han er nå langt borte fra byen med 33 000 innbyggere på Vestbredden, og står nå og lydsjekker før kveldens konsert. Vi venter en snau time – det er tydelig at Muqata'a er en perfektionist. Han virker rastløs idet han kommer mot oss for å intervjues.

– Kan jeg få tatt en sigarett først?

Vi nikker før han forsvinner bak et hjørne. Like fort er han tilbake.

– Jeg tar det etterpå.

Det er kanskje ikke så rart at han preges av en viss rastløshet. Muqata'a har vært på en tre måneder lang turné som har sendt ham fra kontinent til kontinent, og til slutt til sofaen i kjelleren på Lokal i Trondheim. For det å reise ut av et land under okkupasjon er alt annet enn enkelt. Det gjelder å spille så mye som mulig når man først har mulighet.

– Det er alltid veldig vanskelig å reise. De ødela flyplassen vår for 20 år siden, derfor må vi bruke den i Jordan. Vi må reise langt til lands og de tre landegrensene vi må krysse for å komme oss ut, stenger ved helt uforutsigbare tidspunkter.

Muqata'a forteller at Lokal-konserten som var torsdag 3. november er turnéens siste konsert før han returnerer til Ramallah. Han forteller med sterk frustrasjon om vanskelighetene ved å turnere.

– Dette gjør at vi alltid tenker på å dra. Og det er jo også det settlerkolonialistmakten vil; de vil at vi skal dra.

Sampling av et konfliktfylt dagligliv

Muqata'a forteller om en tilværelse få kan sette seg inn i. En hverdag fylt med usikkerhet og et konstant press fra nabolandet Israel som siden 1967 har drevet en omfattende illegal okkupasjon av de palestinske landområdene. En hverdag der grensekontroll, militær tilstedeværelse og konflikt preger alle dagens gjøremål – inkludert musikken han lager.

– Lyd kan være veldig beskrivende for klimaet du befinner deg i, og samtidig er lyd et våpen som brukes

av settlerkolonialistene. Jeg prøver å bruke lyden rundt meg for å svare på det.

Muqata'a har fått stor internasjonal oppmerksomhet for sin særegne bruk av sampling. For ham er lyden av militære porter, fly som bryter lydturen og å bli ropt etter gjennom skuddsikkert glass i forsøket på å krysse en grenseovergang lydlandskap som preger hverdagen. Disse lydene bruker han i musikken sin sammen med elementer fra tradisjonell hiphop, klubbmusikk og klassisk arabisk musikk.

– Kontrasten mellom voldelig settlerkolonialisme og tradisjonell musikk er interessant. Det er lyden av vårt dagligliv.

Muqata'a sin virksomhet omfatter alt fra DJ-sett til eksperimentell elektronisk musikk. I jungelen av elektroniske subjangre og stilarter ønsker han ikke å la seg plassere innenfor en bestemt retning.

– For å være ærlig prøver jeg å ikke beskrive eller definere min egen musikk innenfor en spesifikk sjanger. Jeg føler at det er en slags industriting. Jeg er inspirert av alt jeg hører, fra hiphop og triphop til jazz og tradisjonell musikk. Det er vanskelig å plassere det i en boks.

Undergrunnscenen i Ramallah

Hvordan lager man egentlig musikk under et strengt regime, som jobber hardt for å isolere unge kunstnere fra omverdenen? Muqata'a startet å produsere musikk tidlig på 2000-tallet og blir i dag sett på som én av grunnleggerne av den urbane scenen i Palestina. Siden da har hiphop-miljøet spredd seg rundt om i landet. Muqata'a forteller om et utbredt kunstnerisk miljø der internett spiller en viktig rolle for å uttrykke seg og skape et fellesskap blant unge palestinere.

– Vi kan ikke bevege oss fysisk mellom byer på grunn av grenseoverganger og murer. Internett ble veldig viktig i å formidle at det lages eksperimentell musikk i Nazareth, hiphop i Ramallah eller støyrock i Jerusalem. Jeg vet ikke hva vi skulle gjort uten.

Internett kan likevel ikke skape hele musikklivet i et land, og livemusikk er noe Muqata'a beskriver som en evig utfordring. En konsert i hans nåværende hjemby Ramallah vil ikke alltid kunne trekke publikum fra andre byer i området, og det gjør det vanskelig å arrangere vellykkede kulturarrangementer.

– I dag er det så mange mennesker som lager så mye forskjellig musikk, men vi har selvfølgelig fortsatt bevegelse som et problem. Politikken preger alt.

LYD SOM VÅPEN: Muqata'a blander militære lyder og et bredt utvalg musikalske inspirasjonskilder i settet sitt.

Å ta tilbake kulturen

– Hvordan ser du din egen musikk som et bidrag til kampen som foregår i landet ditt?

– Jeg vil ikke nødvendigvis si at å lage min musikk er et bidrag til samfunnet, men jeg tror det er viktig at vi tar tilbake kulturen vår, for den blir appropriert og slettet.

Muqata'a sammenligner Israels behandling av den palestinske kulturen med hvordan andre kolonister behandler urfolkskultur og trekker frem at bare det å produsere noe er et lite spark til regimet.

– For eksempel stengte de ned alle fabrikker som åpnet på Vestbredden. Det er et solid standpunkt bare det å produsere noe.

Til tross for, eller kanskje på grunn av et strengt regime som jobber hardt for å dysse ned palestinsk kultur, produserer Muqata'a fortsatt sin tunge elektronika.

– Det var ved å leke meg hjemme under portforbud at jeg startet å lage musikk til å begynne med.

Vi er alltid i overlevelsesmodus

For de fleste nordmenn vil nok Israel-Palestina-konflikten være en stor utenrikspolitisk problemstilling. Fra innsiden er ikke spenningene på Gaza-stripen storpolitikk, men hverdag. Muqata'a er hard og kompromissløs om situasjonen, både i musikken og i ordbruken.

– For det første kaller vi det ikke en konflikt, vi kaller det settlerkolonisering, undertrykkelse eller folkemord. Vi ser det i hverdagen, så det er ingen grunn til å bruke de diplomatiske og penere ordene.

– Vi er alltid i overlevelsesmodus. Man må bygge seg opp på egenhånd, for ingen kommer til å gjøre det for deg.

Og for palestinerne i Ramallah har situasjonen bare blitt verre. Ifølge FNs kontor for koordinering av humanitær innsats er 2022 det dødeligste året på Vestbredden siden 2006. Samtidig bærer palestinerne på et fjernt håp om fred. Den endeløse troen på en løsning gjenspeiles i Muqata'a's siste album *Kamil Manqus*, noe som litt unøyaktig kan oversettes til at «ingenting er perfekt».

– Det er vanskelig å forklare, men det handler også om håp. Vi har alltid denne følelsen av at ting kan bli bedre, samtidig som at noe alltid er ødelagt på en eller annen måte. Det er jo situasjonen vi lever i. *Kamil Manqus* er min forklaring på den følelsen.

Betydningen av låt- og albumtittel mister nok noen nyanser i oversettelsen fra arabisk, men i Muqata'a's samplebaserte musikk kan mennesker over hele verden få et tungt lite innblikk i hverdagen til menneskene som lever i den lille byen på Vestbredden. Om reaksjonen er euforisk klubbing eller dyp refleksjon over utenrikspolitiske konflikter varierer fra person til person. Men for Muqata'a er alle reaksjoner og kontekster like gyldige.

– Musikken min blir mottatt veldig forskjellig i ulike deler av verden, men det har ikke noe å si for meg. Jeg har ikke noe valg, jeg må bare fortsette å lage musikken min. **UD**

ÅRETS ALBUM 2022

ÅRETS ALBUM 2022

ÅRETS ALBUM 2022

ÅRETS ALBUM 2022

ÅRETS ALBUM 2022

Musikkredaksjonen har kranгла seg fram til 20 favoritter fra et musikkår fullt av høydepunkter.

Mens verden har sett ut til å gå av hengslene i 2022, har musikkverden så vidt begynt å blomstre seg ut av gjørma. Fra norsk musikkpresse har det vært trilla seksere som aldri før, og for en stakkar med begrensa tid og oppmerksomhet kan det være vanskelig å vite hva som er verdt tiden. Det er nettopp derfor musikkredaksjonens tradisjonsrike årets album-kåring eksisterer. Her er våre 20 favoritter fra det lokale, nasjonale og internasjonale musikklivet.

- Magnus Vold Rygge, musikkredaktør

TEKST: Musikkredaksjonen

FOTO: Ninja Tune

Black Country, New Road – *Ants From Up There*

Londonbandet Black Country, New Road tok musikkverden med storm da de i 2021 slapp sitt debutalbum, og i februar i år var de klare med oppfølgeren, *Ants From Up There*. Det er fristende å beskrive dette albumet som et mesterverk. Her klarer BC,NR å skape musikk som er stor og mektig, samtidig som det er jordnært og ekte. Med elementer av post-rock og klassisk musikk kan musikken kanskje beskrives som barokkpop, men dette er et album med stor variasjon og intrikate låter som du bare må oppleve.

- Aleksandra Simonsen

Honningbarna – *Animorphs*

På *Animorphs*, Honningbarnas sjette album, får vi servert bandets mørkeste, sinteste og mest eksplosive låter. Det er ikke ofte et band fortsetter å forbedre seg så langt ute i sin karriere, men det gjør altså Honningbarna. Dette er uten tvil deres tyngste album, men selv på et pønkalbum der det flørtes med støyrock og svartmetall, klarer Honningbarna å skape refrenger med allsangfaktor, og dette gir albumet en energi som resulterer i en nærmest euforisk lytteropplevelse.

- Aleksandra Simonsen

FOTO: Nye Blanke

FOTO: PGLang/TDE/Aftermath/Interscope

Kendrick Lamar – *Mr. Morale & The Big Steppers*

Fem lange år etter *DAMN.* kom Kendrick Lamar endelig tilbake med ny musikk. Standarden man forventer fra K-dot er helt absurd og likevel fortsetter han å levere, ti år etter at han etablerte seg som en av verdens beste rappere. Han fortsetter å eksperimentere og utfordre sonisk med et lydbilde som skiller seg fra alt han har laget tidligere. Tekstene er reflekterende når han tar et oppgjør med hele karrieren og livet sitt. Et album som man må bruke litt tid på, men som absolutt er verdt det.

- Martin Blom

Sara Fjeldvær – Best Love

Selv om *Best Love* kun er på 19 korte minutter beviser Sara Fjeldvær med sin enorme stemme og sine store musikkarrangementer hvor spennende alternativ popmusikk kan være. Dette er definisjonen på «all killer, no filler», der hver låt står sterk alene, men som også i sammenheng med resten av EP-en er i verdensklasse. Gjennomgående god produksjon og spennende toner fra utallige instrumenter, blandet sammen med Fjeldværs varierte stemmebruk, gjør *Best Love* til en EP som konstant holder deg litt på tærne og stadig overrasker.

- Even Kaushik

FOTO: Floridgata Records

Jenny Hval – Classic Objects

Jenny Hval har nok en gang gitt ut et fyrverkeri av et album. Albumopplevelsen byr på alt fra harpe til elektronikk, fengende rytmer og melodier samt smakfull produksjon. Det kritikerroste albumet oppleves veldig helhetlig. Gjennom ulike stemninger og variasjon i dynamikk er det fortsatt lett for lytteren å holde følge. Med fengende låter, sterke tekster og spennende lydbilder er *Classic Objects* et knallsterkt kunstpop-album.

- Mona Hynne

FOTO: Su Tissue records

Karpe – Omar Sheriff

Omar Sheriff, saman med påfølgjande film og Spektrum ti gonger, er enda eit bevis på Karpe sin status som størst og best i norsk musikk nokosinne. Både produksjonen og skrivninga er enorm gjennom skiva. Dei har aldri vore så kompromisslause, og samstundes aldri så populære; det er kun mogleg fordi dei begge er fantastiske musikarar med usannsynleg store ambisjonar. Resultatet av dette er at *Omar Sheriff* er eitt av dei aller beste norske musikkprosjekta nokosinne.

- Magnus Vattekar Sandvoll

FOTO: Apen og Kjeffien

Makaya McCraven – In These Times

In These Times er Makaya McCravens niende soloplate og han viser her hva han er god for som komponist og bandleder. Plata fanger øret fra første låt med lyden av strykere, el-sitar, vibrafon, harpe og McCravens polyrytmer. Den holdes spennende hele veien med stødige komposisjoner, knallsterke instrumental- og soloprestasjoner fra bandet og McCraven sjøl, i tillegg til umåtelig bra produksjon og lydbilde. Plata har en tydelig sound og illustrerer godt bredden av hva jazz kan være i det tjueførste århundre.

- Johannes Gartland

FOTO: International Anthem / XL Recordings Ltd

Armani Caesar – THE LIZ 2

På *THE LIZ 2* rapper Armani med hjertet utenpå skjorta rundt det å være kvinne i et mannsdominert yrke og hvorfor hun fortjener å anses som én av de beste. Instrumentalene er skitne og kraftig inspirert av 90-talls New York-boombap. Caesars vokal er tøff samtidig som tekstene er sårbare, men også skrytende. Dette er definitivt ett av de sterkeste albumene som har kommet ut fra hiphop-scena i år.

- Even Kaushik

FOTO: Griselda Records / Armani Caesar / EMPIRE

Sara Parkman – Eros Agape Philia

Nordisk folkemusikk har dei siste åra vist seg svært kompatibel med popsjangeren, og den svenske fiolinisten og songaren Sara Parkman har verkeleg knekt koden for korleis ein får dette til å funke. Lytt til det trolske *Eros Agape Philia* og bli med på tur gjennom djupe, mørke skogar, ridande på ryggen til ein gigantisk brunbjørn! Alle i Trondheim gjerast òg merksame på at Parkman blir å sjå på Heim-festivalen i Hasselvika til sommaren, og ho er utvilsamt ei sann draumebooking til ei slik scene.

- Maiken Gjøsdal

FOTO: Supertraditional

øyehaug – draum

øyehaug, også kjent som Ørstas svar på Westside Gunn, slapp i sommer sitt første album *draum*, som følger opp fjorårets to EP-er *før måne* og *ETTER SOL*. Sample-basert hiphop har virkelig fått fotfeste de siste årene, og på *draum* får man den litt mer støvete varianten. *draum* er fullt av knallsterke tekster over et solid og sammensatt lydbilde. Når man i tillegg har gjestevers fra andre unge rappere som Gjenfødt Kultur, får du alt i alt en skive som ikke en gang Fred Fades kan hate på.

- Martin Blom

FOTO: øyehaug

FOTO: Koke Plate

Ævestaden & Benedikt – Jag är sen igen

Denne EP-en tilbyr en herlig moderne vri på folkemusikk. De beveger seg sømløst rundt til ulike kroker av indiefolk-sjangeren, og det er en vakkert skjor og spennende utgivelse. På tross av at det her er tolv mennesker som har samarbeidet om ei lavmælt plate, føles det aldri for mye. Det er en gripende EP, og den uanstrengte leken med strukturer, lydbilder og sjangre er en fryd å lytte til.

- Mona Hynne

FOTO: Hubro / Grappa Musikkforlag

Benedicte Maurseth – Hårr

Hårr er eit kjærleiksbrev til vidder, reinsdyr, forfedre og folkemusikken, og Maurseth har laga musikk som blandar ein eldgamal spelestil med heilt nytt musikalsk materiale. Albumet vann Nordic Music Prize i år, og det er ikkje vanskeleg å skjønne kvifor. Maurseth har kombinert si eiga erfaring som hardingfelespelar med nokre av Noregs beste sessionmusikarar og lagt til si eiga valdsame musikalske nysgjerrighet for å lage eit roleg, pulserande og evig interessant musikalsk landskap.

- Anders Kruse

Jockstrap – I Love You Jennifer B

Jockstrap, bestående av Taylor Skye og Georgia Ellery (også kjent som fiolinisten i Black Country, New Road), har siden sin oppstart gitt ut en liten håndfull EP-er, og i år fikk vi endelig den første fullengderen fra den britiske duoen. *I Love You Jennifer B* er et popalbum av de sjeldne. Kreative krumspring gjennom alt fra minimalistisk elektronika til store filmatiske orkestrale partier kommer til å tilfredsstillere alle som har hungret etter god, eksperimentell pop.

- Aleksandra Simonsen

FOTO: Rough Trade Records

Sondre Lerche – Avatars of Love

Å nå sitt kunstneriske høydepunkt 20 år inne i sin aktive karriere er alt annet enn vanlig, men med *Avatars of Love* har Sondre Lerche laget et album som virkelig skriver seg inn i norsk pophistorie. De 14 lange, ambisiøse kunstpop-låtene oser av kjærlighet til Lerches mange og varierte inspirasjonskilder, og er perfekt produsert og arrangert i samarbeid med et bredt spenn av artister og arrangører fra hele verden. Alt løst knyttet sammen av Lerches intime vokal og hans mystiske, poetiske og maksimalistiske tekstforfatterskap.

- Magnus Vold Rygge

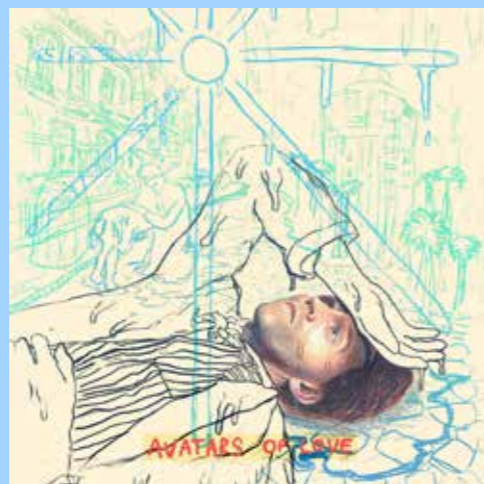

FOTO: PLZ

FOTO: Motown Records / Zero Fatigue LLC

Smino – Luv 4 Rent

Smino er om mulig verdens glatteste mann, og i år har hans tredje studioalbum *Luv 4 Rent* inntatt bare pene menneskers ører. Dette er hiphop i et behagelig grenseland som likevel framstiller en såpass sterk driv og overbevisning at albumet står seg godt blant musikkredaksjonens beste album fra 2022. Du skal ikke lete lenge etter dobbel-, så vel som trippel-betydninger i tekstene før du skjønner at dette er god ordlek. Dessuten skinner virkelig dette verket med sin fantastiske og nyskapende produksjon.

- Are Kjeldsberg Skauby

Amalie Holt Kleive – *De Løper Der Jeg Går*

Amalie Holt Kleives debutalbum *De løper der jeg går* skaper et fantastisk lydbilde mellom elektronisk dansbare rytmer og jazz. Låtene fanger lett oppmerksomheten til lytteren med preg av raske temposkifter og en god blanding av melodisk og kaotisk. «Sier Ingenting» er albumets soleklare høydepunkt, og en låt man lett kan få på hjernen. Albumet byr på et samspill mellom kontraster i lydbilde og energi, hvor Amalie virkelig får vist oss hva hun kan.

-Synne Moe Trettenes

FOTO: Eget Selskap / Blanca Records

Moor Mother – *Jazz Codes*

Poet, aktivist og musiker Moor Mother fra Philadelphia har i år gitt ut det flotte spoken word-/rapp-/jazz-albumet *Jazz Codes*. Tittelen kommer av en diktsamling med samme navn og inneholder utallige fortellinger og tradisjoner fra svart historie, musikk og kultur pakket inn i lag på lag med rike jazz-samples og et bredt spekter av gjesteopptredener. Albumet er et stykke høyst nødvendig kunst som, i artistens egne ord, «forsøker å kvitte seg med folks tidslinjer og dommedagskalendere».

- Are Kjeldsberg Skauby

FOTO: Anti

Big Thief – *Dragon New Warm Mountain I Believe In You*

Big Thief har med dette albumet latt seg så smått inspirere av shoegaze og annen alternativ rock, i tillegg til den skranglete og sjarmerende bluegrass-inspirerte indiefolken som preger store deler av plata. Sammen med Adrienne Lenkers særegne evne til å finne artige og absurde bilder på det litt triste og melankolske, føles *Dragon New Warm Mountain I Believe In You* som en litt absurd tonesatt kveld rundt leirbålet i Appalachen. På den beste måten.

-Magnus Vold Rygge

FOTO: AAD

Simon Alejandro – *Unge Colombia*

Simon Alejandro har lenge vært en essensiell kunstner og artist for Bergen-miljøet. I 2019 stiftet han JUNG, en møteplass for ungdom i Bergen uavhengig av bakgrunn, miljø og økonomisk kapasitet. Samtidig har han sluppet *Brun Viking* sammen med Lars B, et utrolig kult verk som kombinerer flittig sampling av beats med referansetunge tekster. Deretter slapp Alejandro *Unge Colombia* i 2022, med en mer raffinert og gjennomtenkt lyd enn tidligere. Låtene skli inn i hverandre og påfører den heldige lytteren en vanvittig bra opplevelse.

-August Solli Middelkoop

FOTO: Jungelen

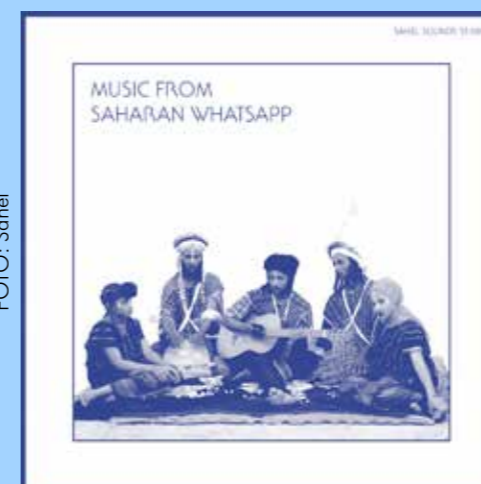

FOTO: Sahel

Sahel Sounds – *Music From Saharan WhatsApp*

Elleve år etter den legendariske samleplaten *Music from Saharan Cellphones*, kom i år etterfølgeren *Music from Saharan WhatsApp*. Konseptet til denne serien med samlealbum er å samle inn låter fra den sørvestlige delen av Saharaørkenen, Sahel, der den musikalske skaperledens ånd er stor, men mulighetene for å distribuere musikken til et større publikum er svært begrenset. I 2011 samlet Sahel Records inn minnebrikker fra telefoner i Sahel, mens nå i år ble innsamlingen gjort over Whatsapp. Dette vitner til teknologisk utvikling i regionen, et lyspunkt i en tilsynelatende stagnerende verden.

-Sondre Østgård

STRIPE

ILLUSTRASJON: Tallak Lie

TEKST OG ILLUSTRASJON: Tora Kristin Raustad

KVISS

KVISSMESTER: Benedikt Erikstad Javorovic
Spørsmål og kommentarer kan sendes til kviss@studentmediene.no

- Hva heter landet som romerne kalte Gallia i dag?
- Hvilke land spilte den aller første kampen i fotball-VM i Qatar?
- Hvor mange ganger har både en far og hans sønn vært president i USA?
- Hvilket land het tidligere Rhodesia og byttet navn etter at det hvite regimet falt?
- Hva heter den norske filmen som har blitt utsatt flere ganger, men har sin premiere 25. desember?
- Den nederlandske julenissen har en medhjelper har blitt problematisert fordi man går i blackface når man kler seg ut som ham. Hva er navnet?
- Hvilke to land inngikk en ikke-angrepspakt som ofte blir kalt Molotov-Ribbentrop-pakten?
- I hvilken by foregår den klassiske julefilmen *Die Hard*?
- Hvilket kontinent har ingen slanger?
- Kan du navnet på Shakespeares romantiske komedie som foregår om jula og omhandler mange kjønnsbytter og mye identitetsforvirring?
- Hvem kjempet den amerikanske generalen Custer mot da han døde i slaget ved Little Bighorn?
- Hvilken organisasjon har stått bak flere klimaaksjoner i trafikken i Trondheim, én aksjon mot Skrik på nasjonalmuseet og én aksjon mot Monolitten?
- I hvilket land finner du Atacama-ørkenen?
- Hvilket stoff har den kjemiske formelen CH3COCH3 og brukes blant annet til å fjerne neglelakk?
- Krysningsen av en brokkoli og blomkål har fraktal-lignende buketter og et italiensklydende navn. Hva?
- Hvilket land kommer håndballen fra?
- Hvem skrev under pseudonymet Acton Bell og hadde et par søstre som også var kjente forfattere?
- Hvem skrev og sang låta «Wonderful Christmastime»?
- Hvilken artist hadde først Twitter-navnet «christmas», så «Elon Musk», så til slutt «fart»?
- Hva slags underholdningsprodukt lager tyskeren Dr. Reiner Knizia?

1) Frankrike 2) Qatar og Ecuador 3) To ganger (John Adams/John Quincy Adams og George H.W. Bush/George W. Bush) 4) Zimbabwe 5) Kampen om Narvik 6) Svartepet (Zwarte Piet på originalet) 7) Tyskland og Sovjetunionen 8) Los Angeles 9) Antarktis 10) *Twelfth Night* 11) Amerikanske urinnvånere (hovedsakelig Sioux og Cheyenne) 12) Stopp oljelettinga 13) Chile 14) Acton 15) Romanoesco 16) Danmark 17) Anne Brontë 18) Paul McCartney 19) Doja Cat 20) Bretspill

Hvem er du i juleselskap med familien?

ILLUSTRASJON: Tora Kristin Rausand

0-5 poeng:

KONSPIRASJONSTEORETIKEREN: Funker egentlig vaksiner? Hvem sto egentlig bak 9/11? Og kan du være sikker på at det er familien din som er samlet rundt bordet, og ikke en gjeng rom-øglar?

6-11 poeng:

ALKOHOLIKEREN: Om du skulle komme til å rope noe veldig upassende i ansiktet på noen, så kan du jo bare unnskylde deg med at du prøvde å være morsom. Det har jeg hørt at funker sånn halvveis.

12-17 poeng:

RYKTESNIFFEREN: Hvem er hemmelig gravid? Hvem har vært utro? Og hvem driver og sakte forgifter bestemor med arsenikk fordi de trenger arven akkurat nå for å betale en lånehai? Her kommer alt for en dag!

18-20 poeng:

FREDSBEVAREREN: Kan vi ikke bare late som vi alle liker hverandre lenge nok til å få ned litt ribbe, en krumkake og et par glass akevitt? Om noen overlever til å se første juledag, er det kun din fortjeneste.

SPITPOSTEN

Spit; frå lågtysk: erting, krenking, spott – Trondhjems frieste presse

Make Storsalen useriøs (again?)

I høst har Samfundets styre teaset med at de jobber med lovendringer. Vi kan avsløre en rekke store endringer de ønsker seg.

Slutt på diskusjon og spørsmål

Styret ønsker ikke lenger utspørring ved valg og heller ikke noen diskusjon for andre vedtak.

– Det tar tid, og alle vet hva de skal stemme uansett. Særlig hvis Styret har et vedtaksforslag eller er kompis med en kandidat, så vet vi jo utfallet, forteller leder Una Ondsrud.

Hun fortsetter:

– Dette må ses i sammenheng med ny valgordning for Styret. I lys av mistillitssaken ønsker vi ikke lenger at det er leder som velger sitt styre, ei heller at Storsalen godkjenner det.

Ondsrud sikter til forslaget om at det blir Styre som velger både neste leder og resten av kommende Styret.

– Det sikrer en sterkere kontinuitet, forklarer Ondsrud.

Byrden bort fra Storsalen

Så kan man kanskje lure på om Storsalen lenger vil ha makt til å kaste Styret. Her er Ondsrud klokkeklar.

– Både ja og nei. Via prosesser der Storsalen kan oppnevne en tillitsperson som kan møte opp på et FS-møte, en kveld med KSSG og to påfølgende styremøter, for så å fremstille saken for et Festmøte og avlevere et vitnesbyrd for Rådet, kan Storsalen ha påvirkning ettersom Rådet både vil godkjenne og derfor også avsette Styret.

Det tar oss videre på et annet forslag, nemlig om valg til Rådet.

– Vi vil at lovene skal gjenspeile det vi forsøker å oppnå, nemlig at det bare er styrepanger og nære venner av Styret som kan velges, sier Ondsrud.

Tanken er altså at et fulltallig Styre må vedta enstemmig at de alle sammen er nær venn med en kandidat som ikke er styrepang.

Fjas

Til slutt har Styret tenkt ut en ny type møte.

– Vi fokuserer på at Storsalen skal bli mindre politisk, få mindre tid til å diskutere og være mindre seriøs. Vi vil derfor innføre Fjasemøter annenhver lørdag. Flere av høstens dårlige møter har vært slike.

Det er med andre ord bare å glede seg til en heidundrande diskusjon rundt endringsforslagene på nyåret. Det kan tross alt se ut som det er siste gang vi faktisk får lov til å diskutere noe i Storsalen.

Registrerer...

...at deksen tror det er karaoke
...at lærer Emma Steinbakken hvordan det gjøres
...at hvem er hun, egentlig?
...at juletre på scenen
...at det er helt vanlig
...at penisen din er ekkel uansett
...at skulle ikke p-piller stoppe dette?
...at kanskje mannlige p-piller er løsninger for kvinner også
...at Dragvoll drikker en halv elefant Mönster i desember
...at eller 10-20 kjøleskap
...at eller 16 700 bananer
...at lukk øynene
...at fordi æsj
...at faen, åpna dem
...at hva drikkes i de teknologiske ganger på gløs?
...at spika urinfusert øl med elektrolytter
...at får det deg gjennom matte 3, så..
...at kun sosieteten drikker kaffe
...at plebeierne nyter viskøst energiskvip
...at drikker verken brun eller rød julebrus
...at drikker lettjulebrus
...at hva er oransje julebrus?!?
...at nei
...at finn hjelp
...at det heter adventskalender
...at hvor var du da Grazini Vazzelini ble forgifta?
...at laks
...at fisk?
...at fiiiiisk!
...at Lundamo Motell har en fangirl
...at slutt å si julekalender!!!
...at penga sifter løsere på Gløshaugen
...at hva er ikke løsere på Gløshaugen?
...at Løshaugen?
...at mikrobølgeovnen
...at pretensiøse Stripepirum har fortsatt ikke noe valg
...at og Pikepirum lurte på hvorfor
...at var du veldig full?
...at for han var jo ikke kjekk en gang

Magnus melder Magnus

Etter at det i førre utgåve kom fram at eg har vorte med i Fitteblekka-redaksjonen, har eg fått mykje kritikk om denne dobbelrolla. Difor må eg no avslutte denne spalta, og her kjem til slutt ei melding av noko det beste verda, samfunnet og Samfundet har å by på – nemleg Magnus-ar. Her er eg sjølvsagt heilt upartisk.

Magnus-Magnus: Må sjølvsagt starte med den beste av oss. Sjølvaste Magnus-Magnus. Han kule fyren på festen. Litt høg, slank og overraskande snill, men heller ikkje for jovial. Jævlig god musikksmak. Eit slags ideal, om du vil. Det er godt gjort òg, å vere so kul, og samstundes so audmjuk. Terningkast åtte.

Tøyse-Magnus: Tøysemann. Endå litt høgare, trur eg, og minst mange år eldre. Du er jo vaksen, jo. Ein bauta. Eit varmt smil og ein god klem. Ein sjarmør. Men har du eigentleg gjort noko som helst for student-Trondheim? Vi får sjå om du har gjort nok til at vi kan invitere deg når vi har jubileum.

“Pirumitt”-Magnus: Tenk å ha kukadurane som førebilete. Ikkje musikalsk, men som rollemodellar. Samstundes er du ikkje særleg flink til å vere som dei heller; dei smilar sine sleske smil langt oftare enn du gjer. Det er ingen du ikkje likar, som trur at du likar dei, i alle fall. Men du kan for all del vere grei, du òg.

Ettermiddags-Magnus: Jau, jau. Nokon må jo vere slik òg. Hugs å kaste søpla.

Ikkje-Magnus: Djupt der nede, der ingen eigentleg burde opphalde seg, der er det nokon som bur på ein stusseleg hybel uten vindaug. Dynamitt-Magnus. Ikkje-Magnus. Magnus? Håkon? Simen? Nei, kanskje ikkje. Men om nokon burde heite Magnus, so er det jo deg. Gufs. Neidå, Magnus er eit bra namn, det, so du skulle vel ynskje.

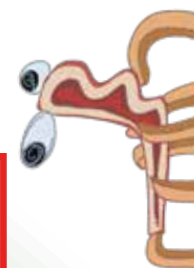
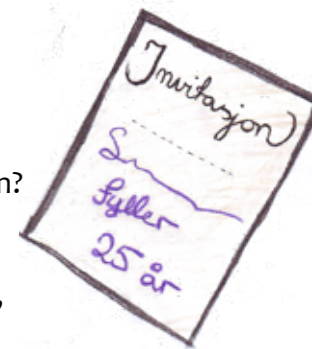
Pirumitt-”Magnus”: Ingen veit vel eigentleg namna på “manns”-koristane uansett, fordi kven bryr seg? Er dei individ i det heile? Denne Magnus-en har du sikkert pult, eller kanskje berre vorte forsøkt pult av. Pirum er som kjend homo, so eg har sjølvsagt fått testa, og det er ikkje noko eg vil anbefale.

- Utgavens dyr -

Ribbedyret

Ribbe er rare greier ass. Du spiser den hårete huden, håret setter seg mellom tenna og innimellom hårmassene finner man klumper med fett. Og Ikke våg la ribba ligge for lenge. Da blir den bare et stykke kjøtt som emigrerer til Trondheims kjøpemarked, Bodegaen, som følge. Sett pris på ribba, så setter den pris på deg. God jul, da!

— med hjerte for lærerstudenter

**Barnehagelærer • Faglærer • Grunnskolelærer • Lektor
Pedagogikk • PPU • Spesialpedagogikk • Yrkesfaglærer**

